አንደኛ ዓመት ቍጥር ፱ ።

አዲስ አበባ የካቲት ፴ ቀን ፲፱፻፷፰ ዓ. ም.

ዜና፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ዘኢትዮጵያ፡

ይህ የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ዜና ለምእመናን ፣ መንፈሳዊ ምክርን የሚያድል ስለሆነ ዜና ቤተ ክርስቲያን ተብሎ ተሰየመ ።

የድርሳኑ ዋጋ ባገር ውስጥ ባመት ብር 5.00 〃 〃 〃 〃 ያንዱ 〃 1/2 ለውጪ አገር እጥፍ ይሆናል ።	በኢትዮጵያ ቤተ ክህነት ጠቅላይ ጽሕፈት ቤት ተጠባባቂነት የቆመ	በወር አንድ ጊዜ ይታተማል የፖስታ ሣጥን ቁጥር 1288 የቴሌፎን ቍጥር 2047

ዛ አንቀጽ አንተ እግዚአብሔር ።
ጻድቃን ይበውኡ ውስቴታ ።

ጾም ።

« ጾምሰ ተከልአተ ብእሲ እመብልዕ » ጾም በሕግ በታወቀው ቀንና ሰዓት ከመብልና ከመጠጥ መከልከል ነው ፤

መጀመሪያ እግዚአብሔር በጥንተ ፍጥረት የሰው ሁሉ ጥንት የሚሆን አባታችን አዳምን ዐዋቂና አስተዋይ አድርጎ ፈጥሮ ይህን ብላ ይህን አትብላ ብሎ ቢጠብቀው የሚድንበትን ፤ ባይጠብቀው የሚጐዳበትን ሕግ ሠርቶለታል ። ዘፍ ፪ ፲፯ ። ስለዚህ መጀመሪያ ለሰው የተሰጠው ሕግ ጾም ነው ለማለት ይቻላል ።

ሁለተኛ ሄኖክ ቤቱና ንብረቱን ፤ ልጁ ለማቱሳላ ትቶ ከምግብ ተለይቶ ፤ በእግረ ገነት ወድቆ እግዚአብሔርን ባገልግሎቱ ደስ ስላሰኘው ሳይሞት በሕይወቱ ከዚህ ዓለም ተለይቶ በፍጻሜ ዘመን ለምንነሣው ትንሣኤ ምልክት ሆኖ ቈይቷል ዕብ ፲፩ ፬ ፮ ።

ሦስተኛ ፤ ሙሴ እስራኤል ከግብጽ ባርነት ከወጡ በኋላ በፈቃድ አምላካዊ ተጠርቶ ወደ ደብረ ሲና ወጥቶ ፵ መዓልት አርባ ሌሊት ከጾመ በኋላ አምልኮተ እግዚአብሔር የተመሠረተበትን እስራኤል ሕዝበ እግዚአብሔር ተብለው የተጠሩበትን ሕግ ተቀብሏል ። ዘፀአ ፴፬ ፳፰ ።

አራተኛ ፤ ኤልያስ እንደምንታመም የሚታመም ፤ እንደኛ ያለ ሰው ሲሆን ፵ ቀን ከምግብ ተከልክሎ ሥጋ የለበሰ ፍጡር ሊሠወረውና ሊያመልጠው ከማይቻለው ከሞት ተሠውሮ በእሳት ሰረገላ አረገ ፤ ያዕ ፤ ፭ ፤ ፲፯ ፤ ፩ ነገ ፲፱ ፳፰ ።

አምስተኛ ፤ ዕዝራ የእስራኤል ክብራቸው ተቀንሶ የቤተ መቅደሳቸው ቅድስና ረክሶ ፤ የሕጋቸው ጽሑፍ ተደምስሶ ፤ በሀገሩ ጥፋትና በወገኖቹ ውርደት አዝኖ ሳለ ከጾም በቀር ከኀዘኑ የሚጽናናበት ፤ ወገኖቹን የሚደግፍበት ሌላ መንገድ ባያገኝ ፵ ቀን ከምግብ ተከልክሎ መጻሕፍተ ብሉያትን ከጠፉ በኋላ መልሶና አድሶ ለመጪው ትውልድ አቈይቷል ። ሱቱኤል ፤ ዕዝራ መጨረሻ ገጽ ተመልከት ።

ስድስተኛ ፤ ሕዝቅኤል ፵ ቀን ከምግብ ተከልክሎ በግራ ጐኑ ተኝቶ ለሀገሩ ለኢየሩሳሌም መነሣት ፤ ለዘመዶቹ ለእስራኤል ሚጠት ምልክት የሚሆኑ ስድስት መቶ ሙታን እስነሥቶ የትንሣኤ ሙታንን ምልክት አሳይቷል ፤ ሕዝ ፬ ፮ ።

ሰባተኛ ፤ ዳንኤል በጾም ከአፈ አናብስትና ከእቶን እሳት እንደ ዳነ ታውቋል ፤ ዳን ፫ ፲፭ ፤ ፮—፳፪ ።

ስምንተኛ ፤ ፫ቱ ደቂቅ ናቡከደነጾር ከዘዘላቸው ከሥጋና ከወይን ተከልክለው ቢጾሙ ከመኳንንተ ባቢሎን ይልቅ የፊታቸው ራእይ ፤ የመልካቸው ላህይ ጠል ያረፈበት አደይ አበባ መስሎ ታይቷል ፤ ዳን ፤ ፩ ፤ ፩—፲፮ ።

አስቴርና ዮዲት የተባሉ ሴቶችም ድኩም ፍጥረተ ዚአሆን ተብሎ እንደ ተጻፈ በሕርያቸው ደካማ ሲሆን ኅያላን የተባሉ እስራኤልን ሲያስፈሩዋቸውና ሲያሸብሯቸው የነበሩ ጠላቶቻቸውን አጥፍተው የተመሰገኑ በጾም ነው ።

በዘመነ ሐዲስም ጀማሪያችን አብነታችንና መድኀኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ መብልና መጠጥ የኃጢአት ምንጮች እንደሆኑ ጴጥ ፪ ፲፫ ፤ ያዕ ፬ ፩ ፤ ጾም የበጎ ሥራ ሁሉ ምንጭ መሆኑን ለማሳየት ሥራውን በጾም ጀመረ ።

ከሰው ተለይቶ ፤ ገዳመ ቆሮንቶስ ገብቶ ፵ መዓልትና ፵ ሌሊት ከጾመ በኋላ ሰው መሆኑን ለማስረዳት ተራበ ፤ የሚፈታተነው ሰይጣን ሁለት ድንጋይ ይዞ ቀርቦ በተፀነሰ ጊዜ መልአኩ ቅዱስ ገብርኤልና የዮሐንስ እናት ኤልሳቤጥ ፤ በተወለደም ጊዜ መላእክትና መንጋ የሚጠብቁ ኖሎት ፤ ባ፵ውም ቀን ሐና ነቢይት ፤ ስምዖን አረጋዊ ሲያመሰግኑት ሉቃ ፩ ፲፱—፵፫ ፪ ፤ ፴፱ በተጠመቀም ጊዜ አብ በደመና ላይ ሆኖ ልጄ ይህ ነው ብሎ መንፈስ ቅዱስም በርግብ አምሳል በራሱ ላይ ወርዶ ተቀምጦ ሲመሰክሩለት ሰምቶ ነበረና የእግዚአብሔር ልጅስ ከሆንህ እሊህ ድንጋዮች ዳቦ ይሁኑ ብለህ እዘዝ ቢለው ሰው የሚድን በእንጀራ ብቻ አይደለም ከእግዚአብሔር በሚወጣ ቃል ነው እንጂ ማለት ‹እግዚአብሔር ዳን ያለው ይድናል እንጂ› ብሎ በስስት ቢመጣበት በትእግሥት ፤ በትዕቢት ፤ ወይም በውዳሴ ከንቱ ቢመጣበት በትሕትና ድል ነሣው ። ከተራራ ላይም አውጥቶ የዓለምን መንግሥቶችና ክብራቸውን አሳይቶ ደፋር ነውና ብትሰግድልኝና እጅ ብትነሣኝ ይህን ሁሉ እሰጥሃለሁ አለው ፤ (ያየልኝ ስለ መሰለው አሳየው ይላል እንጂ እሱስ የሚያያቸው በጥንተ ባሕርያቸው ነው ፤) ከዚህ በኋላ ፈጣሪ ለአምልኮቱ ቀናዒ ነውና ሰይጣን ከኋላዩ ወግድ ባለው ጊዜ እንደ ጢስ ተኖ ፤ እንደ ትቢያ በኖ ጠፍቷል ። ማቴ ፬ ፩ ፲ እንዲህ አድርጎ በትዕቢት ቢመጣበት በትሕትና ፤ በስስት ቢመጣበት በትእግሥት ፤ በፍቅረ ንዋይ ቢመጣበት በፀሊዐ ንዋይ ድል ነሥቶ እኛንም

www.ethiopianorthodox.org

‹ጽንዑ እስመ አነ ሞእክዎ ለዓለም› እኔ ድል ነሥቼላችኋለሁና ድል ንሡ ብሎናል ፤ ዮሐ ፲ ፴፫ ስለት ያልተሰጠውን ነገር መሻትና መመኘት ወደ ፊት የሚያገኘውንና የታሰበለትን ነገር ፈጥኖ ለማግኘት መቸኰልና መጓጓት ነው ፤ ትዕቢት ሰውን በንቀት ዓይን መመልከት ፤ እግዚአብሔር ያከበረውን ሰው መናቅና ማዋረድ እንደኔ ያለ ማን አለ እያሉ ራስን ማክበርና ቅዱስ ቅዱስ ማለት ነው ፤ ፍቅረ ንዋይ በቃኝ አለማለት ፤ የሌላውን ገንዘብ መመኘትና መመልከት ነው ። ዛሬም ሰው በነዚህ ድል ከነሣ የቀሩት ኃጣውእ ከሥሩ እንደ ተነቀለ ወይራ ፤ ከንፉ እንደ ተሰበረ አሞራ ይሆኑለታል ።

ሥነ ፍጥረትን የሚመረምሩ ፈላስፎች እንዳስረዱ አባብ ስንኳ ብልየት (ዕርግና) የተሰማው እንደሆነ ፵ ቀን ከምግብ ተከልክሎ ቈይቶ በስቍረተ ዕፅ አልፎ ሲሄድ ቆዳው ተገፎ ሲወድቅለት እንደ ገና ይታደሳል ። ምእመንም በጾም የሰውነቱን ኃይል ከሚቀንስ ግዘፍ ይድናል በነፍስ ይታደሳል ።

ምሥጢረ አጽዋም ።

ጾም እኽልና ውሃ መተው ብቻ ሳይሆን በሰውነት ያሉትን ሕዋሳትም ከክፉ ነገር ሁሉ መከልከል ነው ኢሳ ፶ ፩ ፤

ይህንኑም ለማድረግ ረዳቱ ከምግብ መከልከል ነው ፤ ሰሎሞን ለሁሉ ጊዜ አለው ብሎ ለሐዘን ጊዜ አለው ፤ ለደስታም ጊዜ አለው አለ በጾማችን ወራት ተድላ ደስታ በማድረግ ፈቃዳችንን የምንፈጽም ከሆነ የክርስቶስን ትንሣኤ ባየን ጊዜ እንደምን ደስ ሊለን ይቻላል ። ከልጾሙ ፋሲካ ፤ ከላዘኑ ደስታ አለን ? ፤ እግዚአብሔር የሚቀበለው እውነተኛ ጾም ልቡናን ከቂምና ከበቀል ንጹሕ ማድረግ ሲሆን ሥጋ የተራበና የተጠማ ሆኖ ነፍስ ፈቃዱን የምትፈጽም ፤ ልቡናም በሐሜትና በዝሙት ደስ የሚላት ከሆነ ፤ የጾም ጥቅሙ ምንድር ነው ? ፤ ፍት ገጽ ፻፲፭ ጾም ማለት ሥጋን መገበር ነው ምጽዋት ገንዘብን መገበር እንደ ሆነ

፪ኛ ጾም አስፈላጊ የሆነበት ምክንያት የሥጋ ፈቃድ ኀይሉ እንዲደክምና ለነባቢት ነፍስ እንዲታዘዝ ነው ፤ ጸሎትን ያሸው ፈቃድ የቀጣና የመበሳጨት ኀይል ለልብ ይታዘዝ ዘንድ እንደ ሆነ ።

፫ኛ የሚጾም ሰው የረኃብን መከራነት በውቆ ለተራቡና ለተቸገሩ ሰዎች ያዝንላቸው ዘንድ ነው ።

፬ኛ ሰው እግዚአብሔርን በእንስሳዊ ባሕርዩ በጾም ፤ በመልአካዊ ባሕርዩ በጸሎት በውስጥ በአፍአ ያገለግለው ዘንድ ነው ።

ሥጋውንና ደሙንም በሚቀበልበት ጊዜ በሥጋው ምግብ ሽቶ ፤ በነፍሱ ክብር ሽቶ ፤ ይቀበለው ዘንድ ነው ። ከእኽልና ከውሃ ተከልክለን በመጾማችንም መላእክትን እንመስላቸዋለን ፤ በግብር ከመሰልናቸው በክብርም ልንመስላቸው እንችላለን ። ፍት ነገ ፤ አንቀ ፲፭ ገጽ ፤ መድኀኒታችንም ስለ ጽድቅ የሚራቡና የሚጠሙ ሰዎች ንዑዳን ክቡራን ናቸው ማለቱ ማቴ ፭ ፮ ። በሥጋቸው ከእኽልና ከውሃ ብቻ ሳይሆን በፈቃዳቸው ከኀጢአትም ከክፋትም የሚራቡትንና የሚጠሙትን ሰዎች ነው ። በውነትም ጾም የጸሎትና የትዘክሮተ እግዚአብሔር መገፊያ መሆኑ የማይጠረጠር ነው ።

በመብልና በመጠጥ ፤ ንብረትን በማሰብ ልባችሁን እንዳታከብዱ ሰወቀ በጸሎታችሁ ከሚመጣው መቅሠፍት መዳን ትችሉ ዘንድ አንዳለ ፤ ሉቃ ፳፩ ፴፬ ፤ ያለ ልክ መብልና መጠጥ የበዛ እንደ ሆነ ሥጋን ችክ አድርጎ ይይዘዋል ። እንደ ገዛ መሬት ውሃ ሲበዛበት ዘሩን ችክ አድርጎ እንደሚይዘው ነፍስም በግዙፍ ባሕር ተሰጥሞ ሕይወቷ ከሚሆን ከተዘክሮተ እግዚአብሔር ትለያለች ። ወይን ጠጥታችሁ አትስከሩ

ጽርዓት ነውና ፤ በወይኑ ቦታ መንፈስ ቅዱስን ምሉበት እንጂ እንዳለ ፤ ኤፌ ፭ ፲፰ ፤ ጾም የተሠራ ሥጋን ለማድከም ብቻ ነው የሚመስላቸው ሰዎች አይታጡም ። እንዲህ ማለት ሠራዒ ሕግ ፤ ኢየሱስ ክርስቶስ ፵ ቀን በትሕርምት መኖሩን መዘንጋትና ለሆድ ምክንያት መስጠት ነው ። ሕግ ከልሆነ አስቀድመው የነበሩ ነቢያት በጾሙት ልክ አርባ ቀን ወስኖ ምን ጥቅም ሊያገኝበት ጾመ ይሉታል ? ፤ እንደነዚህ ያሉትንስ ሰዎች ቅዱስ ጳውሎስ እለ ከርሦሙ አምላኮሙ ሆድ አምላኩ የሥጋቸው ክብር የነፍስ ሐሣር የሚሆንባቸው መጨረሻቸው ለጥፋት የተዘጋጀ ነው እያለ ይዘልፋቸዋል ። ፊል ፫ ፲፱ ። በተወሰነ ቀንና ሰዓት መጾም የሚገባስ ባይሆን ፈሪሳውያን ጌታን ፤ እኛና የዮሐንስ ደቀ መዛሙርት ብዙ እንጾማለን ያንተ ደቀ መዛሙርት ለምን አይጾሙም ብለው ቢጠይቁት የሙሽራ ተከታዮች ሙሽራው ከነሱ ጋራ ሳለ መጾም አይቻላቸውም ነገር ግን ሙሽራው ከነሱ የሚለይበት ጊዜ ይመጣል ያን ጊዜ ይጾማሉ ብሎ ጊዜውን ለይቶ ባልተናገረም ነበረ ። ፩ ቆሮ ፲፮ ፯ ። ቅዱስ ጳውሎስ እስከ በዓለ ኀምሳ ኤፌሶን እኖራለሁ ማለቱ ጌታችን የሠራልንን ጾም ባንድ በታ ተወስኖ መጾም ሕግ መሆኑን ሲነግረንና በጾም ጊዜ ከንዱ አገር ወደሌላው መዛወር የማይገባ መሆኑን ሲያስተምረን አይደለምን ?

ሐዋርያትና በየጊዜው የተነሡ ሊቃውንትም ሥራቸውን የሚያከናውኑ ከሥጋዊና ከመንፈሳዊ ጠላታቸው የሚድኑ በማኅበር ጾምን ሕግ አድርገው እየጾሙና እየጸለዩ ነበረ ። የሐዋ ፲፫ ፱ ፫ ። ሁልጊዜ በመደላደልና ሥጋን በመከባከብ መከራ አይንከኝ በማለት የእግዚአብሔር መንግሥት አይወረስም በግድ የሚመጣውን መከራ ከመምጣቱ አስቀድሞ በፈቃድ በመቀበልና በግድ ፤ ወይም በሕግ የመጣውን በትዕግሥት መቀበል ነው ። ዮሐ ፲፱ ፳፱—፳፫

መድኀኒታችንም ወደ ጠባቡ በር ግቡ ወደ ሕይወት የምትወስድ እጅግ ጠባብ በር አለችና ወደ ጥፋት የምታደርስ ጐዳና ግን እጅግ ሰፊ ናት አለ ። ማቴ ፯ ፲፫ ፲፬ ። እንግዲህ ጠባብ በር ፈቃደ ነፍስ ፤ ሰፊ በር ፈቃደ ሥጋ መሆናቸውን ማወቅ አለብን ። ሌላውስ ይቅርና ሐዋርያት ራሱን ለሞት አሳልፎ በሰጠባት በምሴተ ኀሙስ ነፍስ ሥራ ልትሠራ ትወዳለች ፤ ሥጋ ግን ይደክማልና ተግታችሁ ጸልዩ ወደ መከራ እንዳትገቡ እያለ ፫ ጊዜ እየተመላለሰ ሲመክራቸው ከቁም የሚጥል ፤ ከቅምጥ የሚፈንቅል የእንቅልፍ መቅሠፍት የመደቀባቸው ከእልፍኣርቤት ገብተው በመብልና በመጠጥ ቢያመሹ አይደለምን ? እንግዲህ ከዚህ በላይ እንዳመለከትነው ጾም በዘመነ ብሉይም በዘመነ ሐዲስም የተሠራ ሕግ መሆኑን አሳይተናል ።

በኦርቶዶክሳዊት ቤተ ክርስቲያን የተሠሩ አጽዋማት ቍጥር ።

በኢትዮጵያ ኦርቶዶክሳዊት ቤተ ክርስቲያን የተሠሩ አጽዋማት ቍጥር ፯ ናቸው ።

መጀመሪያው ክብር ይግባውና ጌታችን መድኀኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የጾመልን (ሁዳዴ) ጾመ ፵ ነው ። አስ፵ውን ቀን እንዳንድ ቀን አድርጎ ከቶ ሳያርፍ ከዘረጋ ሳያጥፍ ጾመ ። እኛም እንዳቅማችን ምግብ ሳናሻሽል ጊዜ ሳንለዋውጥ እየበላን ብንጾም እሱን እንመስለዋለን ።

ይህ ጾም መላው ስምንት ሱባዔ ይሆናል ፤ መጀመሪያው ሱባዔ ጾመ ሕርቃል ይባላል ፤ ጾመ ሕርቃል የተባለበት ምክንያት የፋርስ ንጉሥ ሕርቃል ይበል ነበረ ፤ በኢየሩሳሌም የነበሩ ምእመናን [illegible]

ሰዱ አታድርግበት ለማለት ስለ ርሱ ጹመውለታል ፤ በኋላ ዘመን የተነሡ ሊቃውንት ግን ቅዳሜ ከጥሉላት በቀር አይጾምምና ሐዋርያት መጀመሪያውን ሱባዔ ለቅዳሜ ለውጥ አድርገው አግብተውታል ይባላል ።

ስምንተኛው ሱባዔ መድኀኒታችን መከራ መስቀልን የተቀበለበት ስለ ሆነ ሰሙነ ሕማማት ይባላል ፤ ፯ቱ ሱባዔዎች ግን ጾመ አርባዓ ይባላል ።

በሰዓት የጾሙን ውሳኔ ባስልዮስና የቀሩትም ሊቃውንት መጀመሪያውን ሱባዔ እስከ ፍጹሜ መዓልት ይላል እስከ ፲፪ ሰዓት ከቅድስት ሰኞ እስከ ሰሙነ ሕማማት ባሉ በስድስቱ ሱባዔ እስከ ፲፩ ሰዓት በሰሙነ ሕማማት እስከ ፲፫ ሰዓት ኮከብ መልቶ እስኪታይ ድረስ ጹሙ ብለዋል ።

ይህ ትእዛዝ ዘወትር እግዚአብሔርን ለሚያገለግሉ ካህናትና መነኰሳት ለምእመናን ይመስላል ።

የኋላ ሊቃውንት ደግሞ ከዘጠኝ ሰዓት በኋላ ጾም የለም ፤ ጌታችንም ነፍሱን ከሥጋው የለየ በዘጠኝ ሰዓት ነው ፤ እሱ ነፍሱን ከሥጋው በፈቃዱ ለይቶ አይሁድ ከሚያመጡበት ጸዋትወ መከራ እንዳረፈ ፤ እናንተም ከድካምና ከረኃብ ዕረፉበት ፈለን ነው ብለው ጾም እስከ ዘጠኝ ሰዓት ድረስ ነው ብለዋል ፤ አቡሻህር የተባለ ፤ ዮሐንስም፤ የተሠሩ አጽዋማት ፯ ናቸው እስከ ዘጠኝ ሰዓት ድረስ ጹሟቸው ብሏል ።

፪ኛ ፤ ጾመ ሐዋርያት ነው ፤ ሐዋርያት ጌታችን ባረገ ባሥረኛው በተነሣ በኀምሳኛው ቀን መንፈስ ቅዱስን ተቀብለው በማግሥቱ ጀምረው አርባ ቀን ጾመዋል ። ይህ ጾም ከፃ የሚተርፍበት ፤ ከፃም የሚጐድልበት ጊዜ አለ ፤ መመላለሻው በቀመር ስለ ተወሰነ አንድ ጊዜ ይወጣል አንድ ጊዜ ይወርዳል ፤ ይሁን እንጂ ሁልጊዜ መጀመሪያው ከጰራቅሊጦስ እሑድ ጀምሮ ነው ፤ ሮማውያን ግን ከጰራቅሊጦስ ሳምንት ከሚገኘው ሰኞ ጀምረው ይጾማሉ ።

፫ኛ ፤ ረቡዕና ዐርብ ናቸው ፤ ረቡዕን የክርስቶስ የሞቱ ምክር ስለ ተፈጸመበት ፤ ዐርብን ስለ ተሰቀለበት በበዓለ ሃምሳ ካሉት ረቡዕና ዐርብ በቀር በየሳምንቱ እንድንጾማቸው ተወስኗል ።

፬ኛ ፤ የመቤታችን ጾም ነው ፤ መጀመሪያው የነሐሴ መጀመሪያ ፤ መጨረሻው ነሐሴ ፲፮ ቀን ነው ። ይህንን ጾም ስንኳን ካህናትና መነኰሳት ሕፃናት ሳይቀሩ ይጾሙታል ።

፭ኛ ፤ ጾመ ነቢያት ፤ ወይም ጾመ ስብከት ነው ፤ መጀመሪያው ኅዳር ፲፭ ቀን ፤ መጨረሻው በዮቱ ዘመን በማቴዎስ ፤ በማርቆስና በሉቃስ በታኅሣሥ ፳፱ ቀን ባራተኛው ዘመን በዮሐንስ ግን በታኅሣሥ ፳፰ በዓለ ልደት ነው ።

ይህ ጾም በየዘመኑ የተነሡ ነቢያት የጾሙት ጾም ነው ይባላል ። ትንቢቱ ስለ ተፈጸመበት (የአዳም ጾም ነው ይባላል ፤ ተስፋው ስለ ተፈጸመበት (የመቤታችን ጾም ነውም ይላሉ ። ሰማይ ምድር የማይወስኑትን አምላክ ወልጄ እንደምን አየዋለሁ ስትል ፵ ቀን ጹማ ወልደዋለች ይላሉ ፤ ሐዋርያትም ጹመውታል ከልጾሙ ፋሲካ ከላዘኑ ደስታ የለምና ትንሣኤውንስ ፵ ሁዳዴን ጹመን እናከብረዋለን ልደቱን በምን እናከብረዋለን ብለው ይህን ጹመው ልደቱን አከብረዋል ይባላል ።

፮ኛ ፤ የነነዌ ሰዎች ጾም ነው ። ይህ ጾም አንድ ጊዜ በጥር ወር ፤ አንድ ጊዜ በየካቲት ይሆናል ። መመላለሻው ፴፭ ቀን ነው ። ዮናስ የሚባለው ነቢይ ነነዌ ትጠፋለች ብሎ በሰተማሪ ጊዜ ንጉሡ ለሕዝቡና ለሠራዊቱ ይባላል ። ዘውዱን አውርዶ ፤ ከዙፋኑ ወርዶ ፤ እናት ከልጇዋ ፤ ላም ከጥጃዋ ፤ አይገናኙ ፤ ሴት ሙሽራ ከመጋረጃ ፤ ወንድ ሙሽራ ከጫጉላ [illegible] እስኪገናኙ ። በሦስተኛው ቀን የቃዘ

ዘው መቅሠፍት ታይቶ ተመልሷል ። ስለዚህ ምልክት የታየበት ፤ ድኅነት የተገኘበት ጾም ነው ለማለት በደንብ የሚጾም ሆኗል ። ሕጉም አልፎ ጾሙም በአሪት ዘመን የተሠራ ነው እንዳይባል አብርሃም ሶርያዊ መድኀኒታችን በወንጌል የሰናፍጭ ቅንጣት ያህል ሃይማኖት ቢኖራችሁ ተራራውን ተፈንቅለህ ሂድ ብትሉት ተፈንቅሎ ይሄዳል ያለውን በሥራ ለማሳየት ፫ ቀን ቀኖና ይዞ ተራራ ፈንቅሎ የሃይማኖት ምልክት አሳይቷል ። ያ የቀኖና ይህም የቀኖና ጾም ነው ። ያ ፫ ቀን ይህም ፫ ቀን ነውና የቀኖና ጾም ከቀኖና ጾም ጋራ ይሁን ብለው ሊቃውንት እንዲጾም አዘዋል ። ሐዋርያትም የነነዌ ሰዎች የተንሣሕያን ምሳሌዎች ናቸውና ይጾም ብለዋል ።

፯ኛ ፤ የልደትና የጥምቀት ገሃድ ፤ ወይም ዋዜማ ነው ። ገሃድ ማለት መገለጫ ማለት ነው ። ጋድ የተባለ እንደሆነ ለውጥ ማለት ነው ። ናቡከደነፆርን ጋደ ፆፍ ይለዋል ። ተውላጠ ፆፍ ማለት ነው ። ልደትና ጥምቀት በረቡዕና በዐርብ ላይ ሲውሉ ዋዜማቸው ለውጥ ሁኖ ስለሚጾም ጋድ ይባላል ። ልደትና ጥምቀት በሌላ ቀን ቢውሉም ዋዜማቸው ይጾማል ። ልደት ፤ ወይም ጥምቀት ሰኞ ሲውል ስንክሳር ጾመ ክልኤሆን ዕለታት ይላል እያሉ ፤ ሁለቱን ቀን እሑድንና ቅዳሜን ገሃድ ነው የሚሉ ሰዎች አሉ ፤ ባለማስተዋል ነው እንጂ ጾመ ክልኤሆን ዕለታት ማለት በየጊዜው የሚገኙትን የልደትንና የጥምቀትን ገሃድ ለማለት ነው እንጂ ላንዱ ለልደት ፤ ወይም ለጥምቀት ከጥሉላት ከመከልከል በቀር ሁለት ቀን ገሃድ እንደሌላቸው ለማስረዳት አቡሻኽር የተባለ ፤ ዮሐንስ በጻፈው ሥርዓት በ፴፫ኛ አንቀጽ ወእምዝ ጾመ ዕለት ዘጽባሒሁ ዕለተ ጥምቀት ወውእቱ ፩ ዕለት ብሏል ። በስንክሳርም አርኬ ሰላም ዕብል ለጾመ ዕለት ቀሐድ ዘስሙ ገሃድ ይላል ።

በፍትሐ ነገሥት በ፲፭ኛው አንቀጽ ፻፲፩ ገጽ ጾመ ድራረ ልደት ወጾመ ድራረ ጥምቀት ያለውን መምህራን ሲተረጒሙ የልደትንና የጥምቀትን ራት መጾም ይገባል ይላሉ ። ሥጋውን ደሙን የሚቀበል ሰው ፤ ያክፍል ለማለት ፯ት አጽዋማት የሚባሉ ከዚህ በላይ የተቈጠሩት ናቸው ። ጠንቀቅን አሻሽልን የሚሉ ሊቃውንት ደግሞ ባልና ሚስት በምንጣፍ የሚለያዩባቸው ፤ ዓሣ የማይበላባቸው ብለው ፤ ከነዚሁ ውስጥ ለይተው ፯ት ይቈጥራሉ ። መጀመሪያው የጌታችን ጾመ ፵ (ሁዳዴ) ፪ኛ ሰሙነ ሕማማት ፫ኛ ረቡዕና ዐርብ ፬ኛ ከንቢይ ጾም ተቀድሞ የሚገኝ ጾመ ሕርቃል ፤ ፭ኛ የነነዌ ሰዎች ጾም ፤ ፮ኛ የልደት ገሃድ ፤ ፯ኛ የጥምቀት ገሃድ ናቸው ብለው ፤ የመቤታችንን ጾም ግን ስለመቤታችን ፍቅር ፰ኛ አድርገው ይቈጥራሉ ። ከዚህ በላይ እንዳስረዳን በኢትዮጵያ ኦርቶዶክሳዊት ቤተ ክርስቲያን የተሠሩ አጽዋማት ሰባት ናቸው ። ስለ ሆነ ግን ሐዋርያት በ፴ኛው አንቀጽ አመሰ ይትከሃለክሙ እምዝንቱ ጹሙ እንዳሉ ። እንጹም እንብላ የማለት ክርክር ሲነሣ ከሙብላት መጾም ትሩፋት ነውና ፤ እንጹም ወዳሉት ይሁን ተብሎ እንደተጻፈ ከተጻፈው አብልጦ የጾመ ዋጋው ይበዛለታል ።

አርእስተ ምግባራት ።

አርእስተ ምግባራት የሚባሉ ፫ ናቸው ። አርእስተ ምግባራት የሚባሉ ፫ቱ ጾም ፤ ጸሎት ፤ ምጽዋት ናቸው ፤ መብራት ፤ ዘይት ፈትልና እሳት አንድ ከልሆኑ ብርሃን ሊሰጡ እንዳይችሉ እሊህም ያልያዘ ክርስቲያናዊ ሰውነት ብርሃን ጸጋን ሊቀበል አይችልም ።

www.ethiopianorthodox.org

ስለ ዓሣ ምግብነት ።

ዓሣ ከእንስሳትና ከአእዋፍ ልዩ የሆነ ከባሕር ውስጥ የሚኖር ፍጥረት ነው ፤ የሥጋነቱም ምግብና መጣፈጡ ላንጀት መቅለሉና መስማማቱ እጅግ ደስ የሚያሰኝ ምግብ ነው ። በጾም ወራት ይበላል ፤ ምክንያቱ ሲጠየቅ በፍርዱ መጽሐፍ (ዘይወጽእ እምኔሁ ደም) በዘር የሚራቡ እንስሳት አይበሉበትም ይላልና በዘር የማይራባ ስለ ሆነ ፤ ሁለተኛ የሚገኝ ከውሀ ውስጥ ስለ ሆነ ከሥጋው ጾመኛ ነኝ ከመረቁ አውጡልኝ እንደማለት ይሆናል ፤ ውሃ በጾም ካልተከለከለ ዓሣም አይከለከልም እንዲያውም (ወኢይትበላዕ በሙ ሥጋ ዘእንበለ ዓሣ) ከዓሣ በቀር ፣ ሥጋ አይበላባቸውም ተብሏልና ዓሣ ሥጋ አይደለም እያሉ ፍጥረቱንና ጠባዩን ምክንያት አድርገው የሚናገሩ ሰዎች አሉ ።

ፀወቅን ጠንቀቅን የሚሉ ሰዎች ደግሞ ለሥጋነቱ ከዓሣ የሚመረጥ ሥጋ የለም ። በደመ ነፍስ የሚንቀሳቀስ ፍጥረት እንደመሆኑ ደም አለው ፤ እንደ ዶሮ ክንፍ እንደ ርግብ ዐይንና አፍ አለው ፤ በባሕር ውስጥ ከመኖሩ በቀር ፤ ምንም ልዩነት የሌለው ሥጋዊና ደማዊ ፍጥረት መሆኑ የታወቀ ነው ።

በመደላደልና በመቅማጠል የሚኖሩ ያለ ሥጋም የጾም ወጥ መብላት ችግር የሚሆንባቸው በሽተኞች ብዙዎች ስለሆኑ ፣ ፈቃዳቸውን ለመደገፍ ፣ የሥጋቸውን ድካም ለማሳረፍ በጾም እንዲበሉ የተፈቀደ ይመስላል ።

ይኸውም ሐዊ በሚባለው መጽሐፍ ለበእታ ዋዜማና ለዕለቱ ፤ ለደቅስዮስ በዓል እንቍላልና አይብ እንዲበላ የፈቀዱ ሊቃውንት እንደ ነበሩ በመጻፉ ይታወቃል ብለው በማሻሻል የተፈቀደ መሆኑን አረጋግጠው ይናገራሉ ።

እስካሁን በቆየው በኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ሥርዓት ካሉ መምህራን ግን በጾመ ዐርባና በሕማማት በመቤታችን ጾም ዓሣ ከመብላት ተከልክለው በቀሩት አጽዋማት የሚበሉ አሉ ፤ ደግሞ በነዚሁ ላይ ዐርብንና ረቡዕን ጨምረው የማይበሉ አሉ ፤ ነነዌን ፤ የልደትንና የጥምቀትን ገሃድ ጨምረው ዓሣ የማይበሉ ይገኛሉ ፤ ተንግዲህ ወዲህ ግን በየጊዜውና በየጉባኤው የሚደረገው ክርክርና መለያየት እንዲቀር ባዲስ አበባ የቈመው መንፈሳዊ ጉባኤ ውሳኔውን በጽሑፍ ይገልጠዋል በማለት አንባቢዎች በተስፋ ይጠባበቃሉ ።

ነስሑ ወእመኑ እስመ ቀርበት ይእቲ መንግሥተ ሰማያት ።

መድኀኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ አምላካዊ የሆነ ልዑል ባሕርዩን ዝቅ አድርጎ የተዋረደ አዳምን ከነልጆቹ ለማከበር ሰብአዊ ሥጋን ከለበሰ በኋላ ከድሆች ወገን ሐዋርያትን መረጠና ትምህርቱ ካልደረሰበት ፤ ታምራቱ ካልታየበት ለማዳረስ ሲል ሐዋርያትን በየሀገሩ እየዞሩ እንዲያስተምሩ ትእዛዝ ሰጥቷቸዋል ።

ሐዋርያትም ይህንኑ ትእዛዝ መሠረት አድርገው በደንጊያ ሲወገሩ ፣ በሰይፍ ሲመተሩ ይህንንም በመሳሰለው የጭከኔ ሥቃይ ሲፈተኑ ጥቡዓን ልብ ሆነው ከማስተማር በቀር እሳቱና ሥለቱ ፤ ውግረቱና ስቅለቱ ሊያስቅቃቸውና ሐዋርያዊ አርምጃቸውን ሊያስናክለው አልቻለም ፤ በዚሁም ላይ « ዘኢጾረ መስቀሉ ሞትየ ኢይክል ይፀመደኒ » ፍኖተ መስቀልን ያልተከተለ የኔ አገልጋይ ሊሆን አይችልም ሲል ለቈራጦች አርበኞቹ ያስጠነቀቃቸው ቃል ሕሊናቸውን ያጽናናቸው ስለ ነበረ እያንዳንዳቸው ወደዚሁ ግብ ከመሸቀዳደም በቀር ከቶውኑ ያመነታ እንደሌለ በታሪካቸው ተመስክሯል ።

ይኸውም አብነት ለተከታዮቻቸው አልፎ እስካለንበት ዘመን ብዙ የዓለም ሊቃውንት መንፈሳዊ ትምህርትን በመዝራት የሃይማኖትን ተክል በማፋፋት (በ ዘሰሳ ወበ ዘሠላሳ ወበ' ዘምእት) እንደተባለው ሁሉ እያንዳንዳቸው ያዝመራቸውን ፍሬ በየመጠናቸው ከመሰብሰብ አላቋረጡም ።

መምህረ ትሕትና ኢየሱስ ክርስቶስ ሐዋርያትን መንፈሳውያን እንጂ ሥጋውያን ያለመሆናቸውን ሲያስረዳ ከናንተ መካከል አለቃ ለመሆን የሚፈልግ አገልጋይ ይሁን ሲል የትሕትና መምህርነቱን ለመግለጽ የደቀ መዛሙርቱን እግር አጥቦ ፤ « አንትሙኒ ግበሩ ለቢጽክሙ » እናንተም ለጓደኞቻችሁ እንዲሁ አድርጉ ብሎ ያዘዛቸው ሳይበቃ ለማስተማር በሚሄዱበት ጊዜ ሥንቅ እንዳይዙ ሁለት ልብስ እንዳይለብሱ በሚጠይቋቸውም ጊዜ ምላሽ እንዳያስናዱ ብዙ ማስጠንቀቂያ ሰጥቷቸው ነበርና ይህ ትእዛዝ ከሁሉ ይልቅ በኢትዮጵያ ላይ በሙሉ ተፈጻሚነት እንዳገኘ መግለጽ አስፈላጊ ነው ።

ኢትዮጵያ እንደዛሬው ጊዜ ከምዕራብ አውሮፓ መንግሥታት ጋር የዲፕሎማቲክ ግንኙነት ሳላልነበራት የአውሮፓ መንግሥታት ሥራቸውን በየሚኒስቴሩ ከፋፍለው ሲያካሂዱ ከሁሉም ይልቅ ለሰው ልጅ አስፈላጊው ትምህርት መሆኑን ተገንዝበው የትምህርት ክፍል ሥራ ባንድ ሚኒስቴር እንዲተዳደር ሲያደርጉ በኢትዮጵያ እስከ ዳግማዊ ምኒልክ ዘመነ መንግሥት ድረስ የዚህን ክፍል ሥራ የሚያካሂዱ ሊቃውንቱ እንደ ነበሩ እርግጥ ነው እነዚህም ሊቃውንት ያባቶቻቸውን የሐዋርያትን ምሳሌ በመከተል እምከመ ረከብነ ሲሳየነ ወእራዘነ የአክለነ እንደ ተባለው ዋጋ ሳይፈልጉ ፤ ራብ ድካም ሳይሰማቸው የትምህርትን ማዕድ በመላዋ ኢትዮጵያ በመዘርጋታቸው እምልክ ባዕድ ቀረ ፤ ሁሉም በእምልኮተ እግዚአብሔር ተባበረ ፤ ከኢትዮጵያም ኢትዮጵያ ስመ ጥሩውን ጎንደርንና እንዲሁም ጎጃምን ሳያነሡ ማለፍ በገዛ ሕሊና መወቀስ ይሆናል ፤ አውሮፓውያን ከፍተኛውን የሊቃውንት ትምህርት ቤት ዮኒቤርሲቲ እንደሚሉት ጎንደርም ለኢትዮጵያ የመንፈሳዊ ትምህርት ዮኒቤርሲቲ መሆኑ የታመነ ነው ።

በትግሬ ፤ በጎጃም ፤ በሸዋና በማናቸውም አውራጃዎች ሁሉ ዜማና አቋቋም ተምሮ ጎንደር ቤተ ልሔም ከሚገኘው መምህር ካላስመረቀ መምህርነቱ ሊታወቅለትና ሊረጋገጥለት አይቻልም ።

ጎጃምም በቅኔ በኩል ከፍ ያለ ባለሞያነት ያለው ሀገር ስለ ሆነ የጎጃም ቅኔ በየደረሰበት መልክም እንደ ተባለና እንዳስገኘ ይኖራል ።

ከዚሁ ሁሉ ይልቅ እነዚህ ሁለቱ አገሮች ከሁሉ አውራጃዎች የትምህርትን ማዕድ ለመስተፍ የመጡትን በብዙ ሺሕ የሚቈጠሩትን ተማሪዎች ፍላጎታቸውን ፈጽመው እስኪመለሱ ድረስ እስከ ፴ ፤ ወይም እስከ ሠላሳ ዘመን ቢቆመጡ የሀገሩ ምእመናን ምግባቸውን ያለማቋረጥ ስለሚመግቧቸውና ለመምህራንም ዋጋ መክፈል ስለሌለባቸው ምኞቱን ከፍጻሜ የማያደርስ ተማሪ ባለመገኘቱ በኢትዮጵያ አብያተ ክርስቲያናት የሚደረገው ጣዕመ ዝማሬ ከተመስጦ የሚያደርስ መሆኑ አይጠረጠርም ። ከላይ የተመለከቱት ሁለቱ ታላላቅ አህጉራት ለተማሪዎቹ መንደሩን እያከፈሉ እንደጉልት ስለሚሰጧቸው ተማሪዎቹ ያለ ሐሳብ ትምህርታቸውን ከመቀጠል በቀር በልብስና በጉርስ ምክንያት እንዳያቋርጡ ታድለዋቸዋልና በተማሪዎችና በመምህራን እንደበት የጎጃምና የጎንደር ዝና የናት ያባት ቤት ያህል ተናፋቂነት አግኝቷል ።

ብፁዕ አቡነ ገብረ ጊዮርጊስ በጉባኤ ሊቃውንት ውስጥ ።

እንግዲህ እነዚህና እነዚህንም የመሰሉት የኢትዮጵያ አውራጃዎች ከዚህ በላይ የተጠቀሰውን ሞያ አስፋፍተው ሲሠሩበት መኖራቸውን ታሪክ የሚመሰክርላቸው በመሆኑ እጅግ የሚያኰሩቸውና የሚያስመካቸው ነው ።

ወዳለንበት ጊዜ እንመለስ ።

በዳግማዊ ምኒልክ ይልቁንም በቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ዘመነ መንግሥት ከአውሮፓውያን ጋር ያለው ግንኙነት እየጠበቀና እየተስፋፋ ስለ ሄደ ማናቸውም ሥራ ዘመናዊውን ጊዜ ሊከተል አስፈላጊ ሆነ ።

ከላይ እንዳመለከትነው የኢትዮጵያ ሊቃውንት ‹ ዘፀምዐ ይምጻእ ኀቤየ ወይስተይ › እንደ ተባለው እያንዳንዳቸው የተጠማ ወደኔ መጥቶ ከፈሳሹ ይጠጣ እያሉ « ማየ ሕይወት » የሕይወት ውሃ የተባለውን ዕውቀትን ያለ ዋጋ ሲያድሉ ከቈዩ በኋላ ዘመናዊው ጊዜ ባመጣው የሥልጣኔ እርምጃ በኢትዮጵያ የትምህርት ሚኒስቴር ተቋቁሞ ብዙ ያገር ውስጥና የውጪ መምህራን በደሞዝ እየተቀጠሩ እንዲያስተምሩ ስለተደረገ ፤ ቤተ ክህነትም በፋንታዋ ለመንፈሳዊ አገልግሎት የሚጠቅሟትን ወጣቶች ለማግኘት የመንፈሳዊ ትምህርት ቤቶች ማቋቋም ግዴታዋ ሆነ ።

www.ethiopianorthodox.org

ምንም እስከሁን አዳፈዎች ተማሪዎች የሚገኙበት ደረ በኛ ትምህርት ቤት ለማቋቋም ገና ብትሆን በየአውራጃዎቹ በየወረዳዎችና በየቀበሌዎቹ ሁሉ ብዙዎች የመጽሐፍና የቅኔ የዜማና የንባብ መምህራን ቀዋሚ ብዙዎች ወጣቶች ያስተምራሉ። ለጊዜው የተቋቋሙትን የትምህርት ቤቶቹን የመምህራኑንና የተማሪዎቹንም ዝርዝር በኋላ እናመጣዋለን ።

ከዚህ ሌላ ባለፈው ወር ያውሣ ወረዳ የጉምሩክና የገንዘብ ቤት ሹም አቶ ብሩ መኩንን በአውሣ ከተማ አንድ ቤተ ክርስቲያን እንዲተከልና አንድ አዳሪ ደንበኛ ትምህርት ቤት እንዲቋቋም ስላስታወሱ መንፈሳዊ ጉባኤ ሐሳቡን ከመረመረው በኋላ በቅን አስተያየት ተቀብሎ በቅዱስ ሚካኤል ስም አንድ ፤ ቤተ ክርስቲያን እንዲቋቋም ክህናቱን ከነታቦቱ ፤ ንዋየ ቅድሳቱን ከነመጻሕፍቱ አሰናድቶ ለክህናቱም የሀገሩን የኑሮ ውድነት በማመዛዘን የሚበቃ ቀለብ ቆርጦ በዚሁ ወር ሊልካቸው ተሰናድቷል ፤ በሌላው በኩል ደግሞ ለእስላምና ለክርስቲያን ልጆች የሚሆን አዳሪ ትምህርት ቤት እንዲቋቋም ስለ ተወሰነ ላልጋና ለትምህርት ቤቱ አስፈላጊ ዕቃ ለሌሊትና ለቀን ልብስ ፤ ለምግባቸውና ለሌላውም ለሚያስፈልጋቸው ሁሉ ወጪ ስለ ተደረገ አስፈላጊው ሁሉ ተገዝቶ ተሰናድቷል ።

ለጊዜው በያዝነው ዓመት ትምህርት ቤቱ በዳሬነት የሚቀበላቸው እስከ ሠላሳ ቍጥር ሕፃናት ሲሆን ወደፊት እንደ አስፈላጊነቱ እየታየ ይቀበላል ፤ የትምህርቱም ዐይነት አማርኛና ዐረቢኛ ነው ። ከላይ እንደ ተመለከተው በአውሣ ላይ ሊቆም የታሰበው ደንበኛ ትምህርት ቤት ወደፊት ቤተ ክህነት ለምታደርገው የሥራ እርምጃ መሠረት ፤ ወይም ዐይነት ስለ ሆነ ይህንኑ መሠረታዊ እርምጃ ለመቀጠል ምኞቷ የጋለ መሆኑ አይጠረጠርም ።

ይልቁንም በጠላት ጊዜ ተቋርጦ የነበረውን የስብከትና የማስተማርን ሥራ ለማስፋፋት ቤተ ክርስቲያን ባጭር ታጥቃ ስለ ተነሣችና በ፫ኛው ቍጥር ዜና ቤተ ክርስቲያን እንዳስታወስነው እንዳለፈው ያለ የጠላት ወረራ ከሚያደርገው መለዋወጥ በቀር በክርስትና ያላመኑ ስለማይገኝ ፤ በዚሁም ላይ ግርማዊነታቸው « በሃይማኖት የጸናች ተስፋ የተፈተነች ድል አድራጊ መሣሪያ ናት ! » ያሉት መሠረታዊ ቃል በሕዝቡ ልቡና ላይ ሕንጻውን ስላሳደገ ከ፴፫ ዓ. ም. ጀምሮ እስከሁን ድረስ በልዩ ልዩ አውራጃዎች የሚገኙ ሕዝቦች በወንጌል ጉዳና በሃይማኖት ፋና እየተመሩ ወደ ክርስትና ሲሽቀዳደሙ የብዛታቸው ግምት ላንባቢው እውነት አይመስለውም በማለት የሚያሠጋ ነው ።

ይልቁንም በወላሞ በገሙና በጎፋ ያሉት ምእመናን እንደብዙ ከመሥሪያ ቤቶቻችንና ከአገረ ገገሮች በቂ ማስረጃ ለጠቅላይ ጽሕፈት ቤቱ ስለ ደረሰው ፤ እነዚህኑ የሚያስተምሩና የሚአጽናኑ ከቤተ ክህነት ጠቅላይ ጽሕፈት ቤት ካርባ የሚበልጡ ምሁራን ቀሳውስት ተልከዋል ።

በሌላም ክፍል ለሚሆነው ሁሉ ቤተ ክህነት ያለችው በድርጅት ላይ ስለ ሆነ የስብከቱ መስፋፋት እየቀጠለ የሚሔድ ነው ።

ሌላው ቀርቶ ባዲስ አበባ ወህኒ ቤት ያሉት የእስላምና ሌላም ልዩ ልዩ ሃይማኖት ያላቸው ሁሉ ወደ ኦርቶዶክሳዊት ተዋሕዶ ሃይማኖት ስለ ተመለሱ በየጊዜው የማይቋረጥና የማይደነቅ አይገኝም ።

በወህኒ ቤቱ የተጠመቁትን ምእመናን ዝርዝርና በየአውራጃው የተጠመቁትንም ድምር ከዚህ ቀጥለን ጽፈነዋል ።

ከቃቂና ካዲስ አበባ ቅዱስ ጊዮርጊስ ወህኒ ቤት የተጠመቁ እስረኞች ዝርዝር ።

ተ. ቍ.	ቀድሞ የሚጠራበት ስሙ	አገሩ	የክርስትና ስሙ ።
፩	ነጋሽ ዑመር		ኃይለ ሥላሴ ፤
፪	ቁራ ኢና		ገብረ እግዚአብሔር ፤
፫	መንገሻ ሊሶ	ጉፋ	ኃይለ ሥላሴ ፤
፬	ሊሶ ቡልቶ	ጉፋ	ኃይለ ኢየሱስ ፤
፭	ኢሳ ዳና	›	ገብረ ክርስቶስ ፤
፮	ደልበቶ አውዶ	›	ወልደ ሥላሴ ፤
፯	ቡኔ ቁረኡ	አሩሲ	ገብረ ሚካኤል ፤
፰	ገነሞ ጌሮ	›	ተክለ ወልድ
፱	ሸፈር ፈርሸ	›	ገብረ ማርያም ፤
፲	ውሴን አባ ድጋ	ጂማ	ገብረ እግዚአብሔር ፤
፲፩	ውዲሊሶ	ጉፋ	ገብረ ክርስቶስ ፤
፲፪	ፈይሳ አየለ	ወላሞ	ኃይለ ሚካኤል ፤
፲፫	ማሞ ወርቅነህ	ጉራጌ	ተክለ ሥላሴ ፤
፲፬	ማሞ ተንኩላ	ወላሞ	ወልደ ቂርቆስ ፤
፲፭	ሐጂ ያሲን ኡስማን	›	ክንፈ ሚካኤል ፤
፲፮	አደም ያሲን	ወሎ	ገብረ እግዚአብሔር ፤
፲፯	ጋኑሬ ኤርባቶ	ከንባታ	ተክለ ሥላሴ ፤
፲፰	ዴፋ ቦረሶ	ወላሞ	ወልደ ማርያም ፤
፲፱	ደገፋ ዳስ	ገሙ	ተክለ ወልድ ፤
፳	ጉራራ አማንቾ	ሲዳሞ	ወልደ ማርያም ፤
፳፩	ሁሉቃ ኤዶኤ	ጂማ	ወልደ ሥላሴ ፤
፳፪	ቨለሙት ደበሎ	ሶዶ	ወለተ ሥላሴ ፤
፳፫	ይማም አደም	ወሎ	ገብረ ሥላሴ ፤
፳፬	አረዶ ቱፋ	አሩሲ	ተክለ ወልድ ፤
፳፭	ሁረሶ ጋኖ	ሲዳሞ	ወልደ ሚካኤል ፤
፳፮	ገብሬ ይግለጡ	ወላሞ	ወልደ ማርያም ፤
፳፯	ኢልኩ አዳ	ኢሉባቡር	ወልደ ሥላሴ ፤
፳፰	ባሶ ባልቻ	ሲዳሞ	ወልደ ቂርቆስ ፤
፳፱	ተማሪያ ቦንገራ	ወላሞ	ተክለ ወልድ ፤
፴	ጌሪሶ ጌሴቶ	ገሙ	ወልደ ማርያም ፤
፴፩	ትልቤ ሐነቃ	ጨንቻ	ወልደ አረጋይ
፴፪	ማሞ ይማም	ደሴ	ወልደ ሚካኤል ፤
፴፫	ዴቢሳ አማዶ	ሲዳሞ	ወልደ ማርያም ፤
፴፬	ገበየሁ ሁሴን	»	ወልደ ሥላሴ ፤
፴፭	ቢሶ ቢላሎ	»	ተክለ ማርያም ፤
፴፮	ቱራ ኡና	»	ወልደ ገብርኤል ፤
፴፯	ደባ ሄይ	›	ወልደ ኢየሱስ ፤
፴፰	ፋጡማ አቢቢ	ጉሬ	ወለተ ጻድቅ ፤
፴፱	ገብሬ አደም	ስልጢ	ወልደ ማርያም ፤
፵	ሸፋው አህመድ	ከንባታ	ወልደ ሰማዕት ፤
፵፩	አብደላ ሻፊ	ጉራጌ	ገብረ ዮሐንስ ፤
፵፪	ደበሌ ችኩሌ	»	[illegible]

በሊቀ ሊቃውንት ምርጫ ከየአውራጃው የመጡ ሊቃውንት በተሰበሰቡበት በአዲስ አበባ ቅድስት ሥላሴ ጉባዔ ውስጥ ከቤተ መንግሥት መልክተኞች ክቡር ፊታውራሪ ታደሰ ፡ የሥራ ሚኒስትር ቆመው ሲናገሩ ።

በሐረር አውራጃ የተጠመቁ ምእመናን ።

ተ. ቍ.	የቀድሞ ስማቸው ፤	አገሩ	የጥምቀት ስማቸው ፤
፩	ከፈኒ ባቲ	(ዲንዲን ጊዮርጊስ)	ገብረ ጻድቅ ፤
፪	እማ ትከሴ	› ›	ወልደ ማርያም ፤
፫	ዲማ ባልቻ	» ›	ገብረ ሥላሴ ፤
፬	ቢሰው ሂበሮ	› ›	ወልደ ጻድቅ ፤
፭	ጣይቱ አሊዉስማን	›	ወለተ ሥላሴ ፤
፮	ዘሀራ ሰይድ	› ›	ወለተ ጊዮርጊስ ፤
፯	ሁሴን ሰይድ	› ›	ወልደ ሰማዕት ፤
፰	ዘቢደሩ ሰይድ	› ›	ወለተ ሥላሴ ፤
፱	ዲማ	(እንጫር ሥላሴ)	ገብረ ሥላሴ ፤
፲	ለገሠ አዲሱ	› ›	ገብረ ሥላሴ ፤
፲፩	እቴነሽ አዲሱ	› ›	እኅተ ሥላሴ ፤
፲፪	ዲዲ አዳ	› ›	ወልደ ሥላሴ ፤
፲፫	ሮባ ባሬ	» ›	ወልደ አማኑኤል ፤
፲፬	ደርባ አሮባ	› ›	ወልደ ትንሣኤ ፤
፲፭	በሩ በዳሶ	› ›	ኃይለ ሥላሴ ፤
፲፮	ገዳ ዳዲ	› ›	ወልደ ብርሃን ፤
፲፯	አከኮ ዳዲ	(ዲንዲን ጊዮርጊስ)	ኃይለ ጊዮርጊስ ፤
፲፰	አያንቲ ፋጢ	› ›	እኅተ ገብርኤል ፤
፲፱	ዋቆ አከኮ	› ›	ሀብተ ጊዮርጊስ ፤
፳	ጃቡ ገዳ (ባላባት)	እንጫር ሥላሴ)	ኃይለ ገብርኤል ፤
፳፩	ኪታቦ በራርቲ (የባላባት ሚስት)		ወለተ ዮሐንስ ፤
፳፪	ጅሎ ሮባ	› ›	ኃይለ ኢየሱስ ፤
፳፫	ጉርሙ ባቲ	› ›	ገብረ ኢየሱስ ፤
፳፬	ሮበሌ ቡርቃ	› ›	ወልደ ጻድቅ ፤
፳፭	ሐመድ	› ›	ገብረ ኢየሱስ ፤
፳፮	ቦስት	» ›	ገብረ ኢየሱስ ፤
፳፯	ዲማ	» ›	ገብረ መስቀል ፤
፳፰	ክሩ	» »	ወልደ ማርያም ፤
፳፱	የጀቡ ገዳ የባላባቱ ልጅ	›	ክፍለ ዮሐንስ ፤
፴	የባላባቱ የኤለሞ ጀልዱ ልጅ ቱና ኤለሞ	(ዲንዲን ጊዮርጊስ)	ኃይለ ሚካኤል ፤
፴፩	የቲና ኤለሞ ሚስት ሉዩ	» ›	ዐጸደ ማርያም ፤
፴፪	የቲና ኤለሞ ልጅ	› »	ገድለ ጊዮርጊስ ፤
፴፫	ያንጫር ዳዲ ልጅ ቡቱ እንጫር	› ›	ሰይፈ ሥላሴ ፤
[illegible]	[illegible]	» »	ገብረ ጊዮርጊስ ፤

በገሙ ጉፋ አውራጃ የተጠመቁ ምእመናን በድምሩ ።

ተ. ቍ.	የቤተ መቅደሱ ስም ፤		የምእመናኑ ብዛት
፩	ጀውላ ማርያም	2444	፪ሺሕ ፬፻፵፬
፪	ቡልቲ መድኀኔ ዓለም	2445	፪ሺሕ ፬፻፵፭
፫	ኰዛ ገብርኤል	7217	፯ሺሕ ፪፻፲፯
፬	በንካ ጊዮርጊስ	1610	፩ሺሕ ፮፻፲
፭	በልጣ ጊዮርጊስ	5708	፭ሺሕ ፯፻፰
፮	ሎጤ ኢየሱስ	2014	፪ሺሕ ፲፬
፯	ውን ሐመር ጊዮርጊስ	2781	፪ሺሕ ፯፻፹፩
፰	ሲዶ ሚካኤል	4900	፬ሺሕ ፱፻
፱	ሸንጋማ ጊዮርጊስ	1064	፩ሺሕ ፷፬
፲	ባኮ ገብርኤል	349	፫፻፵፱
፲፩	ባከ ጊዮርጊስ	454	፬፻፶፬
፲፪	ደብረ ፀሓይ መድኀኔ ዓለም	2545	፪ሺሕ ፭፻፵፭
፲፫	ሐራ ሚካኤል	945	፱፻፵፭
፲፬	በርዛ ጊዮርጊስ	2500	፪ሺህ ፭፻
	ጠቅላላ ድምር	36976	፴፮ሺሕ ፱፻፸፮

በሲዳሞ አውራጃ በወላሞ

የተጠመቁ ምእመናን ድምር 30659 ፴ሺሕ፮፻፶፱

በከፋ አውራጃ

የተጠመቁ ምእመናን 30000 ፴ሺሕ

በአሩሲ አውራጃ ከንባታ የተጠመቁ ምእመናን ።

በፊታውራሪ በርባኖ ምስለኔነት ውስጥ ፫፻፶፱ ፤ በለቀምት አውራጃ በአባ ገብረ ማርያም ሐዲሱ ሐዋርያነት ፩፻፷፪

ይቀጥላል ።

ለጊዜው በየአብያተ ክርስቲያናቱ የተቋቋሙ መንፈሳዊ ትምህርት ቤቶች ዝርዝር ።

www.ethiopianorthodox.org

		የመምህራን ቍጥር	የተማሪ ቤት ቍጥር	የመቅደስ ቍጥር	የሕፃናት ዝርዝር	ያመት ድምር ሺሊንግ
፩	አዲስ አበባ	፰፰	፺፰	፳፪	፪ሺ ፲፻፸	፲፰ሺ ፱፻፹፪
፪	ሐረር	፶፰	፶፰	፱	፩ሺ ፪፻፸፰	፲፩ሺ ፲፻፸
፫	ወሎ	፩፻፶፱	፩፻፴፱	፳፫	፩ሺ ፲፻፹፰	፩፻ሺ ፳፻፹
፬	ደብረ ብርሃን	፶፱	፶፱	፶፱	፩ሺ ፩፻፹፱	፲ሺ ፱፻፳
፭	ስላሌ	፶፱	፶፱	፳፰	፪ሺ ፱፻፳፰	፲ሺ ፫፻፶፪
፮	ወሊሶ	፶፱	፶፱	፶፮	፩ሺ ፳፻፲	፲ሺ ፪፻ ፱
፯	አምቦ	፲፩	፲፩	፲	፫፻ ፰	፩ሺ ፱፻፸
፰	ወሊጋ ለቀምት	፲፫	፲፫	፲	፩፻፹፱	፫ሺ ፫፻፳
፱	ሲዳሞ	፲፱	፲፱	፱	፫፻፶፭	፪ሺ ፫፻ ፱
፲	ጂማ	፴፩	፴፩	፳፭	፱፻፶፱	፪ሺ ፱፻፶፪
፲፩	አሩሲ	፲	፲	፱	፱፻፲፰	፩ሺ ፳፻፴፰
፲፪	ባሌ	፱	፱		፫፻፹፪	፪ሺ ፱፻፳፱
፲፫	ትግሬ	፴፰	፳፰		፱፻፴፰	፱ሺ ፳፻፹
፲፬	ሆለታ	፲፮	፲፮	፲፮	፫፻፶፱	፪ሺ ፱፻፹፪
፲፭	ናዝሬት	፲፯	፲፯	፲፫	፱፻፶፱	፱፻፳፪
፲፮	የከተማ ዙሪያ	፲፫	፲፫	፲፩	፩፻፳፱	፩ሺ ፱፻፳፪
፲፯	ደብረ ሲና	፲፱	፲፩	፲፩	፪፻፷፰	፩ሺ ፰፻፴፯
፲፰	ከምባታ	፲፭	፲፱	፱	፩፻፳፱	፪ሺ ፱፻፹፯
	ድምር	፭፻፹፰	፭፻፶፪	፫፻፳፱	፲፱ሺ ፯፻፴፱	፻ሺ ፳፻፲፩

ላንባቢዎች ማስገንዘቢያ ።

በ፫ ኛው ቍጥር ዜና ቤተ ክርስቲያን ስለሚችቱ ውቢቱ ያለው የመልካም አድራጎት መታሰቢያ ጽፈነው የነበረውን በማስታወስ በጽሑፉ የተመለከተው ገንዘብ በኢትዮጵያ ንጉሠ ነገሥት መንግሥት የውጪ ጉዳይ ሚኒስቴር አማ ካይነት ከሱዳን ጠቅላይ ግዛት ያስተዳደር ክፍል ሹም የቤተ ክርስቲያኑ ድርሻ የሆነውን ሦስት መቶ ሦስት የምስር ጂኒ ከሦስት መቶ አርባ ስምንት ሚሊም እንደዚሁ የወን ድሟን የመርሻ ወርቅነህን ሁለት መቶ ኅምሳ ሰባት የም ስር ጂኒ ከስምንት መቶ ሠላሳ አምስት ሚሊም በድምሩ አምስት መቶ ስልሳ አንድ ጂኒ ከአንድ መቶ ሰማኒያ ሦስት ሚሊም ቸክ ተልኮልን ተቀብለናል ። ከላይ በተጠ ቀሰው ቍጥር ጋዜጣችን ከገለጽነው በላይ ሰማኒያ ስምንት ጂኒ ከዘጠኝ መቶ ሰማኒያ ስምንት ሚሊም ብልጫ ማግ ኘቱ ነው ።

ነገር ግን ለወንድሟ በኑዛዜ የተሰጠውን ገንዘብ ለጊ ዜው የተቀበልነው በባላደራነት ስለ ሆነ ይህንኑ መርሻ ወርቅነህን በሕይወቱ እንዳለ ፤ ወይም ሞቶ እንደ ሆነ በሱ እግር የተተካውን ወራሽ ለማወቅ እንድንችል በሐሳብ የሚረዳን ቢኖር በጣም እናመሰግናለን ።

የቤተ ክርስቲያን ከፍተኛ ሹመት ።

ግንቦት ፳፱ ቀን ፲፱፻፵፮ ዓ ም መልአከ ብርሃናት ገብረ እጋዕዝት ገብረ ሚካኤል የኢትዮጵያ ኦርቶዶክሳዊት ተዋ ሕዶ ቤተ ክርስቲያን ሊቀ ካህናት ።

ጥር ፯ ቀን ፲፱፻፵፰ ዓ. ም. መምህር መልአከቱ ቀድሞ መክነ ሥላሴ አሁን መንበረ ጸባዖት ተብሎ የተሰየመው የቅድስት ሥላሴ ገዳም መምህር ሊቀ ሥልጣናት ።

የካቲት ፳፰ ቀን ፲፱፻፵፰ ዓ ም ሊቀ ጠበብት ተድላ ወልደ ጻድቅ መልአከ ኃይል ተብለው የደብረ ኃይል ቅዱስ ራጉኤል ደብር አለቃ ።

የካቲት ፳፰ ቀን ፲፱፻፵፰ ዓ. ም. አባ ጌታሁን ወልደ ሐዋርያት መምህር ተብለው የእቲሳ ገዳም መምህር ።

የካቲት ፳፰ ቀን ፲፱፻፵፰ ዓ. ም. መምህር መዝገቡ ተክለ ሃይማኖት የአሰቦት ገዳም መምህር ።

ተብለው ስለ ተሾሙ ዜና ቤተ ክርስቲያን ዘኢትዮጵያ ስንኳን ከፍ ላለው የተመረጠ ዕድል ያበቃችሁ እያለ መል ካም ምኞቱን ይገልጽላቸዋል ።

የሕይወታቸውንም ታሪክ ለጊዜው ስለ አልደረሰ በተከ ታዩ ጽሑፍ እንገልጻለን ።

መልአከ ብርሃናት ገብረ እጋዕዝት ፤
የኦርቶዶክሳዊት ተዋህዶ ቤተ [illegible]

ቤተ ክርስቲያንና ምእመናን ።

በወልድ ውሉድ ፤ በክርስቶስ ክርስቲያን ፤ በክርስቲያን ቤተ ክርስቲያን በቤተ ክርስቲያን ምእመናን ለመባልና በዚህ በተቀደሰ ስም ከፍ ያለ ክብር ለመገኘት የተቻለው ጌታ ችን ኢየሱስ ክርስቶስ ሰው ሆኖ በሠራው ሥራ ነው ።

መጀመሪያ (የሐዋ ሥ ፲፩ ፳፮) እንደ ተነገረው በክርስቶስ ያመኑ ሁሉ በአንጾኪያ ክርስቲያን ተብለው እስኪጠሩ ድረስ ሐዋርያት ፤ አርድእት ቢጽ ኀሩያን ፤ ምእመናን እየተባሉ እስከ ጥቂት ቀን ድረስ ይጠሩ ነበር ። ከዚያ ወዲህ ግን ፤ በክርስቶስ ያመኑ ምእመናን ሁሉ ፤ ክርስቲያን ተብለው እን ዲጠሩና መሰብሰቢያቸውም ቤተ ክርስቲያን እንዲባል ተወ ሰነ ። ቤተ ክርስቲያንም ቤተ እግዚአብሔር ነው ።

የእግዚአብሔርን ስም ለመቀደስና ክብሩን ለመውረስ የተፈጠረ ሰው ያላወቀውን ያውቅ ዘንድ ከፈለገ እያንዳ ንዱ፡ ሥን ፍጥረት ላስተማረበት የተዘጋጀ ነው ።

ሊቀ ሥልጣናት መልአከቱ ፤
በመንበረ ፀባዖት ቅድስት ሥላሴ ቤተ ክርስቲያን (በር) ።

ሰው ፤ ከሁሉ አስቀድሞ እግዚአብሔርን ለማወቅ ፤ ራሱን ማወቅ አለበት ። ራሱ ምን እንደ ሆነና እንደምን ለምን እንደ ተፈጠረ ምግባረ ተፈጥሮውን መርምሮ ካወቀ በኋላ የእግዚአብሔርን ፈጣሪነት ለማወቅ የሚያስችለው የራሱ ሥን ፍጥረትነት መሆኑን ማንም ሊዘነጋው አይችልም ።

አንድ ሊቅ ሲጸልይ ፤ አቤቱ አምላኬ ሆይ «አንተን በኔ ዐውቅ ዘንድ ዕውቀትህን ግለጽልኝ» ይል ነበር ይባ ላል እውነት ነው ። አካል በዘየአክል ሰጥቶ ፤ ለሰውነት አገልጋዮች የሆኑ ብዙ ቅርጻ ቅርጾች በአካል ላይ አሥርጾ በውስጣዊ ሰውነት ውስጥ አእምሮን አደላድሎ ሰውን መፍ ጠሩ ሰው በዚህ ብቻ እግዚአብሔርን ሊያውቀው እንዲ ችል ነው ።

ስለዚህ ይህን በመሰለው ትምህርት ላይ በፈደል ቅርጽ የሚጠና ንባብና በአእምሮ የሚታሰብ ጥበብ ሊታወቅ የሚ ችለው ፤ ቤተ ክርስቲያን የማትንጥፍ መንፈሳዊት ጥገት ሁና [illegible] ቢብ ነው ።

ቤተ ክርስቲያን እሑቲ ተብላ የምትጠራበትን ስም ለመ ለያየትና የቤተ ክርስቲያንን ጡት እስጣይ ለመሆን ከምእ መናን ጋራ ይታገል የነበረው አንዳንድ ትውልድ መከራ ያመጣበት ዘመን ምንም ቢበዛ ፤ እግዚአብሔር ለቤተ ክር ስቲያንና ለምእመናን ያደረገው ትድግና የበለጠ በመሆኑ ቤተ ክርስቲያን የቅድስና ዘውዷንና የክብር አክሊሏን ከራሷ ላይ ሳታወርድ መኖርዋን ማንም አይጠረጥረውም ።

ስለዚህ ቤተ ክርስቲያን እየመራች ፤ ምእመናን እየ ተከተሉ የሚደረስበት ስፍራ አሁን በዚህ ዓለም ካልተዘጋጀ ፤ በሞት ኃይል በተነጠቁ ጊዜ ተቀባዩ መከራ እንዳይሆን ፤ ሰው መልካም አካሄዱን ወደ ፍጹምነት ለማድረስ የሚች ለው ቤተ ክርስቲያን የወሰነችውን ቀኖና በመፈጸም ነው ።

ይህንም መልካም አድራጎት ከመፈጸም ጋራ እንደሚ ከተለው ማድረግ ነው ፤ እግዚአብሔር ተቈጥቶ ዓለምን የገ ረፈበትን አለንጋ አስቀምጦታል እንጂ አልጣለውምና ፤ ፪ኛ ኢትዮጵያ በመከራ እንዳትፈተን የቤተ ክርስቲያን ጸሎት በምእመናን እንደበት ወደ እዝነ ፈጣሪ መቅረብ አለበት ። በነቢያትና በሐዋርያት መሠረት ላይ የተመሠረተው የቤተ ክርስቲያን ዐምድ በቆመበት ስፍራ ሁሉ የክርስቶስ ክንድ እንደ ደገፈውና ምእመናን እንደ ተደገፉት ይኖራል ።

በዚህም ዐምድ ላይ የተጻፈው የክርስቲያን ስም ወደ መንግሥተ ሰማያት በተጠራ ጊዜ በተዘጋጀለት በክብር ስፍራ መኖሪያውን ይዞ ስለሚቀየው ፤ ክርስቲያን ለመሆንና የክርስቶስ ቤተ ሰብ ለመባል የሚቀዳደምና በአምላካዊ ጥሪ ለመጠራት የታደለ ሁሉ የመንግሥተ ሰማያት ርስ ተኛ መሆኑን ቅዱስ ወንጌል ገልጾልናል ።

ስለዚህ ሰብአዊ ፍጥረት ሁሉ በያንዳንዱ ከውሃና ከመንፈስ ተወልዶ የክርስቶስ ቤተ ሰብ ለመሆን እንዲችል ዮርዳኖስና ቤተ ክርስቲያን የክብር አዳይ የሆነ እጃቸውን ዘርግተው ይጠባበቁታል ።

የቤተ ክርስቲያን ኃይል የተዘረጋው ፍቅርንና ትሕትናን በተመላ ምግባር ነው እንጂ በሰይፍና በጦር አይደለም ።

ይልቁንም የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ያላንዳች ጸብና ክርክር የክርስቶስን እምነት ለመቀበል በመቻሏ ባምደ ወርቆቿ የተጻፈው ስሟ ከስም ሁሉ በላይ ለመሆን ይች ላል ብለን ስንናገር ነራት ይሰማናል ።

ጴጥሮስን ቍልቍል ሰቅሎ ፤ ጳውሎስን በሰይፍ ዘልዝሎ ፤ ማርቆስን በበሬ አስጉትቶ ፤ ቶማስን አቈማዳ አውጥቶ የገደለ ማነው ? ዛሬ ወንበራቸው የተዘረጋባቸው አገሮች አይደሉምን ? ። የሌሎቹም ሐዋርያት አሟሟት ይህን በመ ሰለ ከፋት መሆኑን ገድላቸው ይነግረናል ። ኢትዮጵያ ግን ንጹሕ አነ እምደሙ ለዝ ብእሲ በማለት ከማንም ሐዋ ርያ ደም ንጹሕ ሆና መገኘቷን እያስረዳች ፤ የተቀበለችው እምነት ለውነተኛው ለኢትዮጵያ ሕዝብ ፤ ሕይወት ሁኖት እንዲኖር አጠናክሮ በመያዟ ያላት ክብር ከፍ ያለ መሆ ኑን ከዚህ ቀደም በዜና ቤተ ክርስቲያን ዘኢትዮጵያ በ፫ ቍጥር ታውቋል ።

ይህን ያህል ክብር ያላት የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲ ያን ምንም እንኳ ከዚህ ቀደም የተጓደለባት ስብከትና ትምህርት ባይኖር ወደ ፊት የምትቀጥላቸው እርምጃዎች በተሻሻለ አኳኋን ዐቅዳቸውን እንዲያከናውኑ አሳባችንን ባዲስ ተስፋ ላይ መሥርተነዋል ።

ሑሩ ወመሀሩ በተባለው መሠረት ከውጪ አገር ፈልሰው እየመጡ የሚያስተምሩትን ሚሲዮናውያን ስናይ ከዚህ ያሉት ሊቃውንቶቻችን ከውጪ አገር ሂደው ማስተማር እንኳ ባይቻላቸው ከዚሁ አገር ሳገር ተዘዋውሮ ለማስተማር ለምን ቸል ይላሉ ? እያልን እንገረማለን ።

www.ethiopianorthodox.org

መምህራን ለሰማዩ መንገድ መብራት አብሪዎች ሁነው በቆሙበት ስፍራ በኩል የሚታየው የጽድቅ ጸዳል የሁሉ ድርሻ ይሆን ዘንድ የክርስትናና የቤተ ክርስቲያን አመሠራረት እንደምን እንደ ሆነ እውነተኛው ትምህርት በሕዝብ ዘንድ ከዚህ በፊት ምንም የተጠና ቢሆን በበለጠ አኳኋን የጠና እስኪሆን ያለ ድካምና ያለ ዕረፍት ማስተማርና መስበክ ያስፈልጋል ።

ቤተ ክርስቲያን ዘኢትዮጵያ በ፫ ቍጥር በ፳፫ ገጽ በከፋ አውራጃ ስለሚገኘው ጋሮ ስለሚባለው አገር የተዘረዘረውን ጥንታዊ ታሪክ መመልከት ይበቃል ። የታሪኩችን አካሄድ ስንመለከት የወንጌል ስብከት በኢትዮጵያ እስከ ግራኝ ድረስ በጣም ተሟሙቆ ግራኝ ክርስትናን ለማጥፋት ከተነሣ ወዲህ የበረደ ይመስላል ።

የታዕካ ነገሥት (መታሰቢያ ቤት) በዓታ ቤተ ክርስቲያን ።

እንዲህም ማለታችን በየጊዜው በተደረገው ዘመነ ሀፅባ ምክንያት ከክርስትና የወጡና በማይጠቅም አምልኮት የገቡ አይታጡም በማለት ነው ።

ጥንታዊው የኢትዮጵያ የክርስትና ምልክት የማይታይበት አንገት አልነበረም ፤ ለዚህም ማስረጃ ባጭሩ በዜና

ሊቀ ሊቃውንት ገብረ መስቀል
የታዕካ ነገሥት በዓታ ቤተ ክርስቲያን መምህር ።

ይሁን እንጂ አንዳጅም አብራጅም ጊዜ ስለ ሆነ ያሁኒቱ የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ጥንታዊ ታሪኳን ትቀጥል ዘንድ አዲሱ መንፈሳዊ ጉባኤ አዲስ ኃይል መልበስ አለበት ። አፈፍ በድረግ ፤ ነጠቅ ፤ መንጠቅ ብሎ ተነሥቶ አዲሱን የሥራ አካሄድ ለማቃናትና በሥጋዊም በመንፈሳዊም ለሕዝብ ጠቀሜታ የሚሆነውን ትምህርት ለማስፋፋትና እስከ ባሕር ጥግ ድረስ ለማድረስ ሑሩ ወመሀሩ የተባለው አንቀጽ ፈረሱን ጭኖ መኪናውን አቅርቦ ይጠባበቃል ።

ፈቃደ ሥጋና ፈቃደ ነፍስ ያሉት በትግል ላይ ስለ ሆነ ሕዝበ ክርስቲያንን ሁልጊዜ በመንፈሳዊ ትምህርት መጐብኘት ያስፈልጋል ። ሃይማኖትን ለማጽናት ብቻ ሳይሆን ምግባርንም ለመደገፍ የቤተ ክርስቲያን ዐምድ ለመላው ሕዝብ መጨጊያና መከዳ መሆን አለበት ።

የቤተ ክርስቲያንም ዐምድ ጸንቶ ለመኖር የቻለበትን የእግዚአብሔርን ከሃሊነትና ጌትነት ለመረዳት ከእሑድ ጀምሮ እስከ ዐርብ ድረስ የተፈጠረውን ፍጥረት በያንዳንዱ ስንመረምር ፤ በሠለጠኑት ዓለማት እስካሁን ድረስ የተፈለሰፉትና ወደፊትም ይፈለሰፉ ዘንድ የታቀዱት ጥበብት የተፈጠሩት በዚያው በጥንተ ተፈጥሮ ነው ለማለት እንችላለን ።

እግዚአብሔር ስጦታውን ሳይቆጥብ ለሰው ልጅ ጥበቡን ስለ ገለጸለት ሰው ተጨንቆና ተጠበ የሠራው የጥበቡ ሥራ ኋላ በሚሠራው ሥራ ላይ ዕውቀት እየጨመረ ከመሄዱ የተነሣ አሁን ያለበት ዘመን አመጣሹ ብልሃት ምን ነገር ይቀጥል ይሆን ? በማለት የፍጥረትን ሒሊና በገፋበዛታል ።

ዓለም ሲፈጠር ይኖርበት ዘንድ የተፈጠረው ሰው ሥጋና ነፍስ ያለው ሆኖ መፈጠሩ ሰው ሥጋዊና መንፈሳዊ ሆኖ እንዲኖር ነው እንጂ ሥጋዊ ብቻ ሆኖ ዓለማዊነትን ብቻ በመሥራት ሲቃትት እንዲኖር አይደለም ።

ለዚህም ማእከላዊት ሆና ታስተምር ዘንድ የሚገባት ቤተ ክርስቲያን ስለሆነች የቤተ ክርስቲያን ሊቃውንት ከቀድሞ ጀምሮ ያስተማሩት ትምህርት ዓለምን ስለመላው ፤ የክርስቶስ ስም በመላው ዓለም ሲጠራ ይኖራል ።

ነገር ግን ጊዜ እንዳስቀመጡት አይገኝምና ጠባዩን እየለወጠ አንዳንድ የእንክርዳድና የሾኸ ዘር ዘሬ እየተነሣ ዓለምን ለማናወጥ ፤ ሰላምን ለመበጥበጥ ዕድሜ በሌለው ኀይል ብርቱ ጥፋት ለማድረግ ስለሚችል ዓለም ከተፈጠረ ጀምሮ እስካሁን ድረስ የተደረገው ምስቅልቅል ለመልካም ኑሮ የተጣለውን መሠረት በማንዋወጹ ፤ በቤተ ክህነትም ሆነ በቤተ መንግሥት የሚወድቀው አደጋ ከፍ ያለ በመሆኑ ተሠርቶ ያልፈረሰ ፤ ፈርሶ ያልታደሰ ነገር አይገኝም ።

በዚህ ምክንያት መልማትና መጥፋት ፤ መፍረስና መታነጽ እየተለዋወጡ ዓለምን አንድ ጊዜ ያስለቅሱታል አንድ ጊዜ ያስቁታል ፤ ሰውም ሞኝ ነው ፤ በመከራ ሲያዝ እግዚኦ ይላል ፤ ከመከራ ሲለቀቅ ዳንኪራ ይረግጣል ይሁን እንጂ የዚህ ሁሉ ኀላፊነቱ የቤተ ክርስቲያን ስለ ሆነ ቤተ ክርስቲያን ጠንክራ ማስተማርና ጥሩውን የስንዴ ዘር ከሕዝብ ልብ መዝራት እንደሚገባት ማወቅ አለባት ።

በልብስ እየተኰነሰነሱ ፤ አደባባይ ላደባባይ መመላለስና ያስተምር ዘንድ የታዘዘውን ሳያስተምር በእንስሓስሖ ጌዜን መፍጀት ፤ «አንብር ሐከይ ለምንት ኢያግባዕከ ወርቅየ ውስተ ማዕድየ» በተባለው ቃል ያስወቅሳል ።

ይህም ስለተባለ ጥልቅ ትምህርት ሳይኖረው ማንም ትምህርት ቀረሽ አስተምራለሁ ብሎ ባደባባይ ቆሞ አንዱን ከንዱ ማማታት የሚገባው ነገር አይደለም ።

የዛሬ ዘመን ሰው አስረዱኝ ባይና ተከራካሪ ስለሆነ በተከራከረው ጊዜ አፉ እንዳይያዝና መልስ እንዳያጣ ያልተማረ ከማስተማር ይከልከል ።

ባሕታዊም ቢሆን ናዝራዊ ፤ መነኵሴም ቢሆን ቄስ አስቀድሞ ከጉባኤ መዋልና ምሥጢር ማደላደል ያስፈልጋቸዋል ። ማስተማር ተምሮ ካወቁ በኋላ ነው ። የሰውን አእምሮ ለማነፅና የሃይማኖትን ፍሬ ነገር በሰው ልብ ለመቅረጽ አስቸጋሪ ስለ ሆነ ቤተ ክርስቲያን ሰባኪዎችንና አስተማሪዎችን መርጣ ሀገረ ስብከታቸውን መወሰን አለባት ።

ከነቢያት ጀምሮ እስከ ሐዋርያት ፤ ከ፫ አርድእት ጀምሮ እስከ ሊቃውንት የነበሩትን የዱሮዎችን አስተማሪዎችና ትምህርታቸውን ያስተማሩበትን አገርና የሠሩትን ተአምር ስንመረምር መማርም ፤ ማስተማርም እንደነሱ ነው የማለት ስሜት ያድርብናል ።

የክርስቲያን ሃይማኖት ጥልቅ ነው በምሥጢረ ሥላሴና በቃል ሥጋ ክነ መከከል ያለው ጥልቅ ምሥጢር መጻሕፍትን የዋጠና ምሥጢራቸውን ያላመጠ ሊቅ ካልሆነ በቀር ማንም ሊፈትተው አይችልም ።

ከዚህም ጋራ በቤተ ክህነት በኩል ያለ ማናቸውም ምእመን የዲቁና ማዕርግ ከዚያም አልፎ የቅስና ሹመት ከመቀበሉ አስቀድሞ ቤተ ክርስቲያን የወሰነችውን ትምህርት ጠንቅቆ ማወቅ አለበት ።

አሰባቅሎ ሳያነብ ዲቁና ፤ አጥርቶ ሳይማር ቅስና መሾም በቤተ ክርስቲያን ሜንታ ላይ ታላቅ ሸክም መጫን ይሆናል ። ከነተረቱም ከመጠምጠም መማር ይቅደም ይባላል ።

ማእዝ ያልተማረ መጽሐፍ አንባቢ ፤ አኰላኰል ያላወቀ ፈረስ ጋላቢ ከመከከል ሜዳ ወድቆ ይቀራል ።

አንዳንድ ሕፃናት በንባብ እነሣሥና አጣጣል ፤ በዘይቤ አመራመርና አፈታት እንደበታቸው ሳይሠለጥን ከጳጳስ እየሄዱ ዲቁና ከተቀበሉ በኋላ ትምህርት የጨረስን እየመሰላቸው ፤ ባጭር ከመቅረታቸው የተነሣ በዲቁናቸው የዘነጣጠሉትን ንባብ በቅስናቸውም ድሩን ከማጉ እየለዩ ይቀዳድዱታል ። ይህም መደረጉ ከመዲያቆንና ከመቅሰስ አስቀድሞ ሕፃናት በቂ ትምህርት እንዲማሩ አስገዳጅ ሥልጣን ባለመኖሩ ነው ።

ይህም ሆኖ ንባብና ዘይቤ (ሰዋስው) ማወቅም ብቻ ለመንፈሳዊ ሹመት የሚያበቃ አይደለም ለአእምሮ ማፍታቻና ለአሳብ መከፈቻ መጀመሪያ ትምህርት ምንም ይህ ቢሆን ከዚህ ቀጥሎ አምስቱን መንፈሳውያን ምሥጢራት ደኅና አድርጎ ማወቅና ግብረ ገብነትን መከተል ለቤተ ክርስቲያን መንፈሳዊ አገልግሎት የሚጠቅም መሠረታዊ ጉዳይ ነው ።

ማን ፈጠረህ ? ሥላሴ ሥላሴ ስንት ናቸው ? ተዋሕዶ ማለት እንዴት ነው ? የክርስትናስ አመሠራረት በምን ላይ ነው ? እረ ተሆነስ ሆንና ዲያቆን ወይም ቄስ ይሉሃል ፤ ምሥጢረ ቍርባን ማለት ምንድን ነው ? እስኪ የዚህን መጽሐፍ ምሥጢር አብርተህ አፍታተህ ንገረኝ ሲሉት ቁሱም ዝም መጻፉም ዝም የተባለው እንዳይደርስ ፤ ማናቸውም ምእመን በዚህ አንቀጽ ተወቅሶ ከሹመት አስቀድሞ መማር ጠቃሚ ነገር እንደ ሆነ ይወቅ ።

፪ኛም በትምህርት በኩል የተወሰነለትን ጨርሶ ለዲቁና ፤ ወይም ለቅስና በታጨ ጊዜ ከመሾሙ አስቀድሞ የዲቁናውን ፤ ወይም የቅስናውን ቀንበር መቻል አለመቻሉን ያውጣ ፤ ያውርድ ፤ ይምከር ያስመክር እንጂ እንዲያው ራሱን ከፈተና አያግባ ። ራስን ለመንፈሳዊ አገልግሎት ብፅዓት ከሰጡ በኋላ ዲቁናን ፤ ወይም ቅስናን አሽቀንጥሮ መጣል የሚገባ አይደለም ፤ ስለዚህ ዲቁና ፤ ወይም ቅስና ፈላጊ የሆነ ሁሉ ፤ ማዕርግ ሲቀበል ቤተ ክርስቲያንን አልከዳትም ፤ ማዕርጌን አልጥላትም ብሎ ቃል ኪዳን መግባት እንደሚገባውና ቃል ኪዳኑን ማፍረስ እንደማይገባው የቤተ ክርስቲያንን ዐዋጅ ማሳወቅ የሚገባቸው ባለሥልጣኖች ቸል ማለት አይገባቸውም ።

አሁን በቤተ ክርስቲያን የሆነውንና የሚሆነውን ስንመለከት ከተማረው ያልተማረው ፤ ሕጉን ከጠበቀው ያፈረሰው እንደሚበልጥ እናያለን ።

መቸም ሁሉም ነገር «ለዘኀለፈ ሥርየት ፤ ወለዘይመጽእ ዕቅበት» በተባለው ዐዋጅ ተወስኗልና ፤ በዚህ ነገር ወደፊት አጥብቆ የሚታሰብበት መሆኑን አዕይንተ እግዚአብሔር ለተባሉት ሊቃውንት ስናሳስብ መንፈሳዊ ጉባኤን እየተማመንን ነው ።

ምናልባትም እንኳ ትጓር አሸንፎት የውጪ ሥራ ቢይዝ ዲቁናውን ፤ ወይም ቅስናውን መጠበቅና ከስሕተት መራቅ የሚያስቸግር ነገር አይደለም ።

ስለዚህ ሳይታመም ለመዳን የፈለገ ክህን አስቀድሞ ፈውስ መንፈሳዊ ያለበትን በጎ ምግባር መያዝና ግብረ ገብ መሆን ያስፈልጋል ። እንኳን ክህንና ሕዝባዊም ቢሆን በእግዚአብሔር ዘንድ በጎ ሠሪ መሆን እንደሚገባው የማያውቅ ማነው ? ።

ጨው አልጫ ከሆነ በምን ይጣፍጣል ? ክህን ከጠፋ ማን አልሚ ይሆናል ? እብነት የሆነ መልካም አርአያውን በመልካም ምሳሌ ማሳየት አለበት ።

፫ኛም ፤ የመዘምራንና የቀሳውስት ልብስ አንድ የተወሰነ ኅብር ያለው ሆኖ ልዩ አሰፋፍና አለባበስ ያስፈልገዋል ። አንዱ በርኖስ ፤ አንዱ ካባ ፤ አንዱ ከኪ ፤ አንዱ አቡጀዲድ ፤ አንዱ ጠባብ ፤ አንዱ ሰፊ ለብሶ ይህን በመሰለው አኳኋን በልብስ ተዥጉርጉሮ መታየት የሚገባ አይደለም ።

www.ethiopianorthodox.org

ይልቁንም መዘምራኑ ለዘብ አለዝበው ሲያሸበሽቡ የሚ ለብሱት ልብስ አንድ ዐይነትና አንድ ስፍ ፤ አንድ ኅብር መሆን ያስፈልገዋል ።

ይህን ሁሉ አስተናባሪና አሳቢ መንፈሳዊ ጉባኤ ስለ ሆነ ያመት በዓል ልብስ አዘጋጅቶ የቤተ ክርስ ቲያንን ሥነ ሥርዓት ለመጠበቅ የገንዘብ ወጪ ማድረግ ሳያ ስፈልገው አይቀርም ።

አባታችን ብፁዕ እጨጌ ገብረ ጊዮርጊስ በዜና ቤተ ክርስቲያን በ፫ኛ ቍጥር ፤ ስለሞተ ሰው የቀቢጸ ተስፋ ኀዘን ማዘን ፤ ደረት መምታት ፤ ፊት መንጨት ፤ ልብስ መጣል ፤ ይህን የመሰለውን ሁሉ ማድረግ ለክርስቲያን የማ ይገባ መሆኑን አስረድተው በውግዘት የወሰኑትን ውሳኔ በያድባራቱ የሚያስፈጽሙ ሕግ አስከባሪዎች ማቆም ለዚህ ለተ ሰጠው ምዕዳን ድጋፍ የሚሆነው ነው ።

ይህ በብፁዕነታቸው የተነገረው ቃልና የተወገዘው ውግዘት በግዴታ ተፈጻሚ መሆን አለበት ። ከእንግዲህ ወዲህ ይህን ሕግ ተላልፋ ደረቷን የምትደበድብ ሴት በውግዘት የታሰረች ስለሆነች ስታለቅስ ትኖራለች እንጂ አይለቀስላትም ። ፍትሐትም የላትም ። ይህ የተወረወረው የውግዘት ቃል እንደ ብረት ድምጽ አስፈሪ ነውና አደ ጋው እንዳይወድቅበት ክርስቲያን የሆነ ሁሉ መጠንቀቅ አለበት ።

ቤተ ክርስቲያን ይህን ክፉ ልምድ በኃይል ተከላ ከላ ድል ለማድረግ ብዙ ትግልና ድካም ያስፈልጋታል ። ማስረጃው ሁሉ በአባታችን ቃል ተነግሯልና ያንኑ መላ ልሶ ማስተማር ይጠቅማል ። ዜና ቤተ ክርስቲያንም በዚህ ነገር ቃለ ዐዋዲ ሆኖ ድምጹን ከፍ አድርጎ ማሰማት ይገባዋል ።

በሽታ ደዌ ሥጋ ብቻ አይደለም ፤ ደዌ ነፍስም ነው ። ከቶውንም ከደዌ ሥጋም ደዌ ነፍሱ ይከፋል ። አንድ ጊዜ በደዌ ነፍስ ከተለከፉ እድናለሁ ፤ እፈወሳለሁ የማለት ተስፋ አይከተለውም ። እሳቱ አይጠፋም ትሉ አያንቀላፋም ብለው መጻሕፍት በሚያስፈራ ቃል ነግረውናል ።

ይህንንም ለማስተማር የቤተ ክርስቲያን ሥራዋ ስለ ሆነ ከጽኑ ደዌ የምንፈወስበትን ፈውስ መንፈሳዊ ቀምማ ስትሰጠን ፤ መዳን የሚገባን ሁነን መቀበል አለብን ።

ወልደ ጊዮርጊስ ወ.

ቤተ ክርስቲያናችን ።

የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን በአሪት የታዘዘውን ፤ በወ ንጌል የተጻፈውን መሠረታዊና እማናዊ ሕግ ተከታትላ ምእመናኗን እስከሚቻላት ድረስ ስታስተዳድርና የሚገባ ትንም ሁሉ ስትፈጽም እንደ ቴየች ፤ ታሪክ በሰፊው ያስ ታውሰዋል ። ዐይነተኛ ሥራዋም እስከ ዘመናችን ድረስ ጐልቶ ይታያል ።

ቤተ ክርስቲያናችን በልዩ ልዩ አኳኋን የደረሰባትን ትግልና ድካም አሸንፋ ፤ መንፈሳዊ ሥራዋ እስከ ጽንፈ ኢትዮጵያ ሲሰማና ሲነገር ፤ ሲመለክና ሲከበር ኖሯል ፤ ወደ ፊትም ይኖራል ።

የንጉሠ ነገሥቱ መንግሥት የትምህርት ቤትን ሥራ አስኪያጅነት እስከ ተረከበበት እስከ ዛሬው ዘመናችን ድረስ ፤ የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን የትምህርትን ሥራ አላፊነቱን ይዛ ትሠራ እንደ ነበረ የሚስተውና የሚዘን ጋው የለም ።

በዚህም አኳኋን ቤተ ክርስቲያን ማስተማር የሚገ ባት መንፈሳዊ ትምህርት ብቻ ሲሆን ፤ ቤተ መንግሥቱ ንም ጭምር የሚደግፍ ሥራ በመሥራቷ ፤ ቅንነት የተመ ላበት ሥራ ሠርታ ረጅሙን ጊዜ እንዳለፈችው ፤ የማ ንም ሕሊና ያውቀዋል ።

ነገር ግን መሻሻል ያስፈልጋል በመሻሻልም ብዙ ጥ ቅም እንደሚገኝበትና በአለፈውም ጊዜ ከፍ ያሉ ፍሬ ነገሮች እንደ ተገኙበት ማስረጃ አናጣለትም ።

ቀደም ብለው የነበሩት ወገኖቻችን በዕንጨትና በደ ንጊያ በዛፍና በተራራ ያመልኩ ነበር ከዚያ ወዲህ ያ ሉት ግን ፤ በሕገ ልቡና ተመራምረው የእግዚአብሔርን አምልኮት ተቀበሉ ። በዚህም ብቻ ሳይወሰኑ ሥርዓተ ኦ ሪትን ተቀብለው በአምልኮቱ ጸኑ በሕጉ ተራመዱ በም ክረ ካህን በፈቃደ ካህን ተዳደሩ ።

በኋለኛውም ዘመን ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ሕገ ኦሪትን በሕገ ወንጌል አሻሽሎ ማስተማር በጀመረ ጊዜ ሕጉንና ሥርዓቱን ተቀብለው ፤ በወንጌል ብርሃን ሲገዙ ትምህርታቸውና እምነታቸው እስከዛሬው ትውልድ ደርሷል ።

የዛሬውም ትውልድ በዚሁ መንፈሳዊ መንገድ ተከታ ትሎ እንደሚገዛና ሥራውንም በዕለት በዕለቱ እንደሚያስፋፋ እናያለን ።

አንዳንዶች ደግሞ ለዚህ ዕድል ሳይመረጡ ፤ በዚያው በቀድሞው ልማዳቸው የሚኖሩ አይታጡም ።

ገበሬ እርሻ አርሶ ዘር ይዘራል ። የዘራትም አንዲቱ ቅንጣት ብዙ ፍሬዎች ትሰጣለች ። በዚህም አኳኋን አራሹ ገበሬ ፤ ብዙ ጥቅምን ሊሰበስብ ይችላል ። አንዲቷን ቅንጣት ዘር ሳያራባ ፤ ብቻዋን ቢመለከታት ኑሮ ሊጠቀምባት ባልቻ ለም ነበር ። ነገር ግን የስንዴ ዘር ዘንጋዳን አይሆንም ፤ የዘ ጋንዳም ዘር ስንዴን አይሆንምና ለዘሩ የምርጫው ፈንታ የባለቤቱ ስለ ሆነ ፤ በፈቀደው በኩል ሥራውን ቢያስፋፋ ያሰበውን ሊያገኝና በፍሬው ሊደሰት ይችላል ። በመንፈሳዊ በኩልም እንዲሁ ሐሳብን በጠባቡ ሳያደርጉ ፤ የዘመኑንና የወቅቱን ሁኔታ እየተከታተሉ ፤ ሥራን ወደፊት ማራመድ መንፈሳዊ ድልብን ማድለብ መሆኑ ስለማይጠረጠር ፤ እንደ ዘመኑና እንደ ሰዓቱ መስሎ ማስተማርና ማሳመን ለቤተ ክር ስቲያናችን አላፊዎች የመጀመሪያ ሥራቸው ነው ።

ሕዝበ ፡ ክርስቲያን ፡ በመናገሻ ፡ ቅዱስ ፡ ጊዮርጊስ ፡ ታቦት በበዓሉ ፡ በዓል ፡ ሲያንግሡ ።

የዛሬው ቤተ መንግሥታችን ከዳግማዊ ምኒልክ ዘመን ጀምሮ በልዩ ልዩ ዐቅድ ትምህርት ቤቶችን እየመሠረተ ሥራውን ማስፋፋት ዋና አሳቡ ሆኖ አሁን በዘመናችን በቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ብዙ የሥራ ፍሬ ለማሳየት እን ደቻለ ፤ የዓይን ምስክሮች ነን ። ቤተ መንግሥቱ አቤተ ክህ ነቱ የተረከበውን የትምህርት ሥራ ሲያስፋፋ ፤ ቤተ ክህነ ቱም በበኩሉ በቀደመው ዐቅድ ያልሆነ ፤ ጠንካራና እው ነተኛነት የተመላበት መንፈሳዊ ትምህርት በተሻሻለና በተ ለጠፈ ዐቅድ መስፋት ግዴታው ይሆናል ።

የቀድሞው ቤተ ክህነት በቤተ መንግሥት ፖለቲካ ሥራ ውስጥ ስለ አለና መንግሥታዊ አስተያየት ስለ ነበረው ሊሠራው የሚገባውን ብዙውን ሥራ አልፎት እንደሄደና እንደ ዘለለው የሚሠወር አይደለም ። ይኸውም ክህናት መን ፈሳዊ ሥራን በመሥራት ፈንታ ባገር አገዛዝና በመን ግሥት ሥራ ላይ ብቻ ነዋሪዎች በመሆናቸው እውነተ ኛው መንፈሳዊ ሥራቸው ወደ ኋላ እንደ ተንሸራተ ግልጽ ነገር ነው ።

ሀርትም አርምጃ ፍጥነትን የሚሰጥ አይመስልም ፤ ችግርም የሆነበትን ምክያቱን ፤ ከዚህ ቀጥዬ አስረዳለሁ ። የንባብ ትምህርት መጀመሪያ መሆኑ እጅግ መልካም ነው ። ነገር ግን የሀገራችን መጻሕፍት የተጻፉትና መምህራኖቻችንም የሚያስተምሩት በግእዝ በመሆኑ ተማሪዎቹ የንባብ ትም ህርት በሚማሩበት ጊዜ እንዲያው በልማድ ብቻ ያጠኑታል እንጂ ትርጉሙን ምን እንደ ሆነ ሊያውቁትና የትምህር ቱም ፍቅር ሊያድርባቸው አይችልም ።

የመናገሻ ፡ ቅዱስ ፡ ጊዮርጊስ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲ ያን ፡ በምዕመናን ፡ እንደተከበበ ።

ደግሞም ባብዛኛው መናገር የተለመደ ሆኖ ነው እንጂ ዋጋቸውን ከፈጣሪያቸው ለመቀበል በጎ ፈቃድ ያነሣሣቸው መምህራን ያለምድራዊ ዋጋ እያስተማሩ ብዙ ፍሬ ያስ ገኙ እንዳሉ የታመነ ነገር ነው ፤ የነዚህም ሰዎች አላማ እጅግ ደስ የሚያሰኝና እውነተኛ መንፈሳዊ ተግባር ነው ። ነገር ግን ላሠራሩ መልካም አቅድና ቅልጥፍና ያልተ ዘጋጀለት በመሆኑ የሰዎቹን ጥንካሬና ብርታት ፤ ያላቸውን መንፈሳዊ ቅንዓትና በጎ አድራጎት እናድንቅ እንጂ እንደ ድካማቸው ብዛት የሃይማኖት ትምህርት በጣም ሊሰፋ አል ቻለም ። ይኸም የሆነበት ምክንያት እነዚሁ የጠቀስናቸው የሀገራችን ሊቃውንትና መምህራን የተማሩት በቃል የሚ ያስተምሩትም በቃል ጥናት ብቻ በመሆኑ ነው ። በቃል ያለ ይረሳል ፤ በመጽሐፍ ያለ ይጠረሳል እንደ ተባለው ሁሉ አብዛኛውን ትምህርት በጽሑፍ ለማራባት ባለመለመዱና ለጊዜውም የመዝሙር ብልሀት ባለመፈጠሩ ፤ መምህሩ በብዙ ጊዜ ያጠኑትንና በአንጐላቸው የቀረጹትን ተማሪዎች በቅ ርብ ጊዜ ከመምህራኖች ለመውሰድና በሩላቸው ለመያዝ ችግሩ የበዛ መሆኑ አይጠረጠርም ፤ በጽሑፍ ቢሆን ኑሮ ግን ፤ መምህራኖች ባንደኛው ተማሪ ላይ ብቻ የሚያደ ርጉት ድካም ለብዙዎችም ጭምር የሚጠቅም መሆኑ የታ ወቀ ነበር ።

ከዚህም ሌላ የታላላቆቹ የትምህርት ደረጃዎች አከ ፋፈል ፤ በተሻለ ዐቅድ ባለመሠራቱ ፤ ለትምህርት እርምጃ የሚያዳግት ነገር እንዳለበት የታወቀ ነው ። የቀድሞው የትምህርት ደረጃ በ፬ ክፍፍል ይከፈላል ።

፩ኛ ፤ ትምህርት ንባብ ፤
፪ኛ ፥ ዜማ ፤
፫ኛ ፥ ቅኔ ፤
፬ኛ ፥ መጻሕፍት ነው ።

የነዚህ የታላላቅ ትምህርቶች ደረጃ አከፋፈል ፤ ምንም ቀዳም ያለት ለጊዜው ተከማቺ መስሎ ቢታያቸው ፤ በእ ዚሁ ጊዜ ለንመለከተው ብዙ ችግር እንደ አለበትና ለትም

የዜማ ትምህርትም እንዲሁ በግእዝ ስለ ሆነ ፤ የዜማው ጣዕም ብቻ ፤ ለጆሮ ከመሰማቱ በቀር ፤ ፍሬ ነገሩንና ውስ ጣዊ ምሥጢሩን ለማወቅ የሚችል የለም ። በእንደዚህ ያለ ድካምም እጅግ አስቸጋሪ የሆነውን የዜማ ትምህርት ተማ ሪዎቹ ከፈጸሙ በኋላ ፤ ወደቅኔ ትምህርት ይተላለፋሉ ።

ረጅሙን የዜማ ትምህርትም ጉዞ አልፎ ወደሰዋሰው (ቅኔ) ትምህርት ለመድረስ የቻለ እጅግ የታደለ ነው ።

ስለምን ? ቢባል ብዙ ጊዜ ሲደክምበት የተቈየውን የዜማ ጣዕምና የንባብ ምሥጢር ፤ በቅኔ ገላጭነትና ተርጓሚነት ማወ ቅና መረዳት ስለሚችል ነው። ለዚህም ዕድል የሚመረጡ ጥቂቶች ናቸው ። ምክንያቱም የዜማ ትምህርት ረጅም በመ ሆኑ ብዙ ጊዜ ስለሚወስድ ወደቅኔ የትምህርት ደረጃ ሳይ ተላለፉ ተማሪዎች ወደአርጅና ይደርሱና ሐሳባቸው ሳይ ፈጸም ይቀራል ።

እርጅናውም ቢቀር እንኳ ፤ የዕለት ችግራቸውና ትዳራቸው ያስገድዳቸውና ንባብና ዜማን ብቻ ተምረው ዕድላቸው ወደ መሬታቸውና ወደ አገነባለበት ሥራ ይመለሳሉ ።

በሀገራችን ብዙ የዜማ መምህራኖች ይገኛሉ ። ዳሩ ግን ከላይ እንዳመለከትኩት ሁሉ ለቅኔ ትምህርት ጊዜ ሳይደርስ ድላቸው ቀርቶ ምሥጢር ሳያውቁ ታሪክ ሳይጠናቀቅ በመሳ ሪቸው ፤ ሲያዝኑበትና ሲበሳጩበት ይታያሉ ። እውነት ነው ያንን ያህል ረጅም ጊዜ የተደከመበትን ትምህርት ምሥጢሩ ምን እንደ ሆነ አለማወቅና ከፉና ያሉንም አለመለየት እጅግ ያስመታደል ነው ።

ሰው ደግሞ ብዙ ጊዜ የደከመውና የተማረው ለሥ ራውትና በሥራውም ሊደሰትበት ነው እንጂ ፤ ከልጅነቱ ጀምሮ እስከ ሽበቱ ድረስ በትምህርት ቤት መኖሩ አስመስጋኝ አይደለም ።

እንግዲህ አስተያየትና አለብ የቅኔ ትምህርት የመጀመሪያ ደረጃ ሆኖ መምህራን ከንባብ ትምህርት ጋራ በማጣመር ያስተማሩ እንደ ሆነ ለቤተ ክርስቲያናችን ሥራና ለአእምሮ

www.ethiopianorthodox.org

ችንም ንቃት ፣ ለሥራችንም ፍሬ ይገኝለታል ፣ ተማሪዎቹ ቅኔ ንና ንባብን አጣምረው ሲማሩ በግእዝ የተጻፉትን መጻሕፍት ምሥጢራቸውን ፣ ባህላቸውን ደኅና አድርገው ለማወቅ ስለሚችሉ የተሻለ ትምህርት ይሆንላቸዋል ።

ለመምህራኖችም ወደፊት ለሚያስተምሩት ትምህርት ፣ መንገድ ጠራጊና ቅልጥፍ ያለ ዘዴ ሆኖ ፣ ትምህርታቸው ይደ መጥላቸዋል ፣ ምሥጢር ይጠንቀቅላቸዋል ፣ ቅዱስ ጳውሎስ ለቆሮንቶስ ሰዎች በጻፈው መልእክቱ በማላውቀው ቋንቋ ባስተምራችሁ ፣ ምሥጢሩንም ገልጬ ባልነግራችሁ የምጠቅማችሁ ጥቅሙ ምንድነው ? ሲል በሰፊው የገለጸው ትምህርት ሰውን በሚያውቀውና በሚረዳው ሁኔታ ማስተማር እንደሚገባ የሚያሳስብ መሆኑ አይዘነጋም ።

ይልቁንም የቅኔ ትምህርት ብዙ ምርምርና ርቀት ያለው መንገድ ስለ ሆነ ፣ በሕፃናት አንጎልና አንደበት ሲገኝ እጅግ የሚያስደንቅ ሥራና ታላቅ ፍሬ የሚያፈራ መሆኑ አይጠረጠርም ። የሃይማኖትንም ሁናቴ እዚሁ ላይ መረዳት ስለሚቻል የመጀመሪያው ትግልና ትልም በቅኔ ፣ በሰዋስው ትምህርት ላይ ቢሆን ለቤተ ክርስቲያናችን ፍጹም ዕረፍት ይሆንላት ነበር ።

ከዚያ በኋላ ግን ዜማ የሚፈልግ ዜማ ፣ መጽሐፍ የሚፈልግ መጽሐፍ ፣ ሌላም ልዩ ልዩ ማኅደር እየፈለገ ፣ እኩሉ ወታደር እኩሉ ገበሬ ፣ እኩሉ ነጋዴ ፣ እኩሉ ጸሓፊ ቢሆን ፣ ቤተ ክርስቲያናችንን ሳይዘነጋ ፣ ወደፈቀደው ሊሰማራ ይችል ነበር ።

በዚህም በሰዋስው (በቅኔ) መጀመሪያ ትምህርትነት የመምህራን ድካማቸው ይቀንሳል ፣ የተማሪዎች አንደበታቸው ይረታል ፣ ምስጢር ይገለጻል ፣ ሃይማኖት ይስፋል ፣ ይህም ሲሆን ለአንድነታችንና ለታሪካችንም ጭምር ድጋፍ ይሆነዋል ፣ የመጀመሪያውን ደረጃ (ሰዋስው (ንባብ) ቅኔ ኢትዮጵያዊ የሆነ ሁሉ ከተማረ በኋላ ወደፊት የሚገኙት የትምህርት ክፍሎች በተለይ ለቤተ ክህነት አገልጋይነት የተመረጡት ብቻ ይድከሙበት እንጂ ፣ እንዲያው ላይሠራበት በተለምዶ መምህራኖችንና ወጣቶቻችን ሲደክሙ ኑረው አንድ ፍሬ ሳያፈሩ ሲቀር ፣ እጅግ ስለሚያሳዝን ፣ ስለትምህርት ደረጃ ድካሙ የሊቃውንቱ ሆኖ ፣ እኔም ለማስታወስ ያህል ባመለከት ድፍረት ስለማይሆንብኝ ፣ እውነተኛውን የቤተ ክርስቲያን ሥርዓት በተሻለ ዐቅድ እያሻሻልን ፣ ከልማዱ ጥቂት ጥቂት ብንነነትልለት ፣ እርምጃችን የተቃና ይሆናል ።

ቅዱስ ጳውሎስ የዘመኑን ሁናቴ እየተከታተለ በፈሊጥ ትምህርቱን እንደ አስፋፋ ሁሉ ቤተ ክርስቲያናችንም የዘመኑን አስተያየት እየተመለከተች በማሻሻል የትምህርት እርምጃዋን ወደፊት ብትቀጥል ፣ እጅግ መልካም በሆን ነበር ።

መኰንን ወርቅ አገኘሁ ።

የሊቅ አስተያየት ።

የግብጽ ቤተ ክርስቲያን የቅዱሳን አበው የሠለስቱ ምእት ውሳኔ ነው ብላ ለኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ስለ ምታቀርበው ቀኖና ።

ቅዱሳን አበው ሠለስቱ ምእት ኒቅያ በተባለው በመጀመሪያው የቤተ ክርስቲያን ዐቢይ ጉባኤ የተሰበሰቡት አባቶች ናቸው ። የኒቅያ ዐቢይ ጉባኤ በአርዮስ ላይ ፍርዱን ፈረደ ፣ ቀኖና ሃይማኖትንም ጽፎ ወሰነ ። በተለይ ደግሞ ከዚህ ከእምነት ጉዳይ ሌላ ስለ አስተዳደርም ጉዳይ መክሮአል ። ስለዚሁም ጉዳይ (ስለማስተዳደር) ኻያ ቀኖናዎች አውጥቷል ። ከነዚህም ከኻያዎቹ ፣ ፮ኛው ቀኖና ስለ ፓትርያርኮች መብትና ሥልጣን ይናገራል ። ይኸውም ቀጥሎ ያለው ነው ።

(ለሦስቱ ፓትርያርኮች መንበር የቈየው (ልማድ) ሥርዓት እንዲጠበቅ ፣ እነሱም የእስክንድርያ ፣ የአንጾኪያ ፣ የሮም ናቸው ። በዚሁም መሠረት የሮማው ፓትርያርክ የምዕራብን ጳጳሳት የእስክንድርያውም የምሥራቅን አውራጃ ግዛቶች ፣ የሶርያንና የቂልቅያን የሜስጴጦሚያንና ሌሎችንም በውስጣቸው ያሉትን ወረዳዎች እንደሚያዙ ፣ የግብጽና የልብያ የፔንታፖሊስ ጳጳሳትና ሜትሮፖሊቶችም በእስክንድርያው ይታዘዙ ።) ይኸውም ቀኖና ግዝት ያልተጨመረበት ነው) ።

እንደዚሁም በዚሁ ቀኖና ለሜትሮፖሊቶች የተፈቀደው ሥልጣን አይዘነጋም ። ዋናውም የማስተዳደር ሥራ ጳጳሳትን መሾም ስለ ሆነ ። «የሰበካው ሚትሮፖሊት የጳጳሱን ምርጫ ጉዳይ እንዲፈጽም በቀኖናው ተወስኖአል ። የጵጵስናውም ሥርዓት እንደ ውሳኔው ሆኖ ይፈጸማል ። ጳጳሳቱ ሁሉ ተሰብስበው ምርጫ ሲያደርጉ ምናልባት በግል ቂምና በእክሉ ምክንያት ሁለት ሦስት የሚቃወም ድምጽ የተሰማ እንደ ሆነ ነገሩ በድምፅ ብልጫ ይወሰናል ።

አራተኛው ቀኖና ስላ ኤጲስቆጶሳት መመረጥ ጉዳይ ይናገራል ።

የኤጲስቆጶስ ሹመት የሚደረገው ያገሩ ሕዝብ ወዶ ሲመርጠውና የአውራጃው ፫ ኤጲስቆጶሳት ሲኖሩ ነው ይላል ፣ ምናልባት በሕመምና በመንገድ ርቀት ምክንያት መጥተው ለመምረጥ ባይመቻቸውም አሳባቸውን በደብዳቤ ይገልጻሉ ። ምርጫው የሚጸድቀው ግን በውራጃው ሜትሮፖሊት ድምጽ ነው ።

እንደዚሁም ፴፬ኛው የሐዋርያት ቀኖና የያንዳንዱ አገር ኤጲስቆጶሳት ከመካከላቸው አንዱን መጀመሪያ ተጠሪ (ቀዳሚ) አድርገው ማወቅና ያለፈቃዱም ምንም እንዳይሠሩ ያዛል ።

የተፈቀደላቸውን መብት በወረዳቸው በውስጣቸው ባሉት ብቻ ሊያደርጉ ይችላሉ ።ይሁን እንጂ መጀመሪያ ተጠሪው (ቀዳሚ) የሚሆነውም ጳጳስ በውስጡ ካሉት ጳጳሳት ፈቃድ ወጥቶ (ከነሱ ሳይማከር) ምንም ሊሠራ የማይችል ነው ።

የ፬ኛው ዓቢይ ጉባኤ ቀኖናዎችና የ፫ኛው ዓቢይ ጉባኤ ቀኖና ፰ኛው አንቀጽ ከዚህ ጋር የሚስማሙ ናቸው ። ወልድ ዋሕድ ብለው ባንድ ባሕርይ የሚያምኑ ግብጻውያንና ሌሎችም ክርስቲያኖች ፣ ፬ኛውን ዓቢይ ጉባኤ (የኬልቄዶኑን) የማይቀበሉት ናቸውና ከ፫ኛው ዓቢይ ጉባኤ ላይ እንቆማለን ። እንደዚሁም ደግሞ ያውራጃ ጉባኤ የሆኑ የአንጾኪያና የቅርጣግና ጉባኤዎች አሉ ። የአንጾኪያ ፲፱ ቀኖና የቅርጣግና ጉባኤ ፲፫ኛው ቀኖና በዚሁ ይስማማሉ ።

የኮፕት ቤተ ክርስቲያን በኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ላይ ያላትን ሁኔታ ለመወሰን ስትፈልግ ቀኖናዋን በመጀመሪያው የኒቅያ ጉባኤ እንደ ተወሰነ አስመስላ ፣ ከቅዱሳን አበው ከሠለስቱ ምእት የመጣ ነው ትለዋለች ። ይኸውም ቀኖና እንደሚከተለው የሚናገር ነው ።

«ኢትዮጵያውያን ሊቀ ጳጳስ (አለቃ ሊሾሙ አይችሉም ። ይልቁንም ጳጳሳቸው እስክንድርያ ባለው ፓትሪያርክ ይታዘዛል ፣ ይኸውም ጳጳስ በነርሱ ዘንድ (በኢትዮጵያውያን) እንደ ሊቀ ጳጳስ ይቈጠራል ።ጠቅላይ ተብሎም ይጠራል ። እርሱ የሊቀ ጳጳሳት ክብርና ሥልጣን ስለሌለው እንደሌሎቹ ሊቃን ጳጳሳት ሁሉ ጳጳሳት ሊሾም አይችልም ፣ ምናልባትም በሮማውያን አገር (በቍስጥንጥንያ በቢዛንቲን መንግሥት) ጉባኤ የተደረገ እንደ ሆነ የኢትዮጵያ ሊቀ ጳጳስ የሚቀመጠው ከስልቅ ሊቀ ጳጳሳት ቀጥሎ ነው ይላል ።»

የቀኖናው ምርመራ ።

ከሁሉ አስቀድሞ ይህ ቀኖና በማንኛውም የቀኖናዎች መዝገብ የሌለ ነው ፣ መሠረት የሌለውና በኋላ የተፈጠረ ልብ ወለድ ነው ።

፩) ስለ ቀኖናው ሁኔታ ።

ቀኖናው ስለ ኢትዮጵያ ይናገራል ። ነገር ግን ቅዱሳን አበው ሠለስቱ ምእት በኒቅያ የተሰበሰቡት በ፫፻፳፭

የዮርዳኖሳዊ ባሕረ ጥምቀት ።

ዓመተ ምሕረት ነው ። ኢትዮጵያ ክርስትና የተቀበለችውና መጀመሪያው ጳጳስዋ ቅዱስ ፍሬምናጦስ የመጡት (እንደ ውጭ አገር ታሪክ) በ፫፻፵፩ ዓመተ ምሕረት ነው ። እንግዲህ ከ፫፻፵፩ ላይ ፫፻፳፭ ሲነሣለት ፲፮ ዓመት ልዩነት አለ) እንዴት ተብሎ በዚያን ጊዜ ገና ክርስትና ባልተቀበለች አገር ላይ እንደዚህ የመሰለ ነገር ሊነገር ይቻላል ?

፪) ስለ ቀኖናው ምስጢር ።

የቀኖናው መንፈስ የወንጌልንና የክርስትናን አሳብ የሚቃወም ነው ። የክርስትና መንፈስ የወገንና የዘር ልዩነት አያደርግም ። ቅዱስ ጳውሎስ አይሁዳዊ ፣ ወይም ዕርዕ ባርያ ፣ ወይም ነጻ የለም ። ሁሉም በክርስቶስ ዘንድ አንድ ናቸው ሲል ተናግሮአል ። ይህ ከሆነ እንዴት ብሎ ቀኖናው በኢትዮጵያውያንና በሌሎቹም መካከል ልዩነት ሊያደርግ ይችላል ? የቀኖናው መንፈስ የጊዜ ውሳኔ እንኳ በነበረውና የኢትዮጵያ ሕዝብ በሃይማኖትና በመንፈሳዊ እምነት እስኪጐለምስ ድረስ የሚል አሳብ ቢኖረው አገባብ ይኖረው ነበር ነገር ግን እንዲዚሁ በድፍኑ ያለ ውሳኔ በመሆኑ የወንጌልንና የክርስትናን መንፈስ ተቃዋሚ ነው ። በመጀመሪያው የክርስትና ዘመናት ዐረቦችም ጳጳሳት እንደ ነበሩ እናውቃለን ። ኢትዮጵያውያን የተከለከሉበት ምክንያት ምንድነው ?

፫) የቀኖናው መሠረት ።

ልብ ወለድ የሆነው ይህ ቀኖና ከቅዱሳን አበው ከሠለስቱ ምእት በኋላ የተፈጠረ ነው ። በዐረቦችም ዘመን የተሠራ ነው ። ማለት የምሥራቅ ቤተ ክርስቲያን ከኬልቄዶን ጉባኤ በኋላ ከሁለት በተከፈለችበት ጊዜ የሆነ ነው ። አኳኋኑ ከያዕቆባውያንና ከግብጾች ጉባኤ የመጣ ይመስላል ። ከኬልቄዶን ጉባኤ ጋር በነበራቸው ግጭት ምክንያት የመረዳዳት ጥቅም ነበራቸው ። ኢትዮጵያንም ከትክክልነትና ከክርስቲያኖች ጉባኤ ደረጃ ለማራቅ ታስቦ ይህ ቀኖና ተፈጠረ ። የኢትዮጵያም ሕዝብ ያለችግር እንዲቀበላቸው አስበው ቀኖናውን ቅዱሳን አበው ሠለስቱ ምእት በመጀመሪያው ቤተ ክርስቲያን ዓቢይ ጉባኤ እንደወሰኑት አስመስለው አቀረቡት ።

በዚሁም መሠረት ኢትዮጵያውያን በገዛ አገራቸውና በገዛ ቤተ ክርስቲያናቸው ፣ ግብጻዊ እንጂ ከተወላጆቻቸው ከሆኑት ሊቃውንት እንዳይሾሙ አገዷቸው ። ይህንንም ያደረጉበት ምክንያት የኢትዮጵያን ቤተ ክርስቲያን ራሱዋን የቻለች ሆና በማዕርግ እንዳትተከል ለማድረግ ነው ።

የነገሩ መሠረት (ማለት የቀኖናው) ከያዕቆባውያን የተፈለሰፈ መሆኑን የሚያስረዳው የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ከስልቅ ቤተ ክርስቲያን ቀጥላ ትሁን መባሉ ነው ። በዐረቦች ዘመን መሆኑንም የሚያስረዳው ስለ ቢዛንትን መንግሥት ሲናገር (የሮማውያን አገር) ብሎ የጻፈው የጂዎግራፊው አነጋገር ነው ።

ቀኖናው በዘመኑ ለነበሩት ለግብጽ ወራሪዎች ለዐረቦች ጥቅም የሚያስገኝ ነበር ። ማለት አዲሶቹ የግብጽ ወራሪዎች በግብጽ ቤተ ክርስቲያን ምክንያት በኢትዮጵያ ላይ ዝናቸውን ለማሰማትና ያባይን ምንጮች የያዘች ኢትዮጵያ የውሃውን መንገድ በማዛወር ግብጽን እንዳትጐዳ ለማድረግ አሳባቸው ነበር ።

ነገር ግን ይህ ቀኖና እንኳንስ መሠረት የሌለው መሆኑ እየታወቀ የመጀመሪያውም ሙሉ የቤተ ክርስቲያን ጉባኤ የወሰነው ቢሆን ኖሮ የሚጸና አይደለም ። ስለምን ቢሉ ያስተዳደር ጉዳይ ቀኖና ነው እንጂ የእምነት (የሃይማኖት) አይደለም ። ያስተዳደርም ሆኖ የዝርዝር

www.ethiopianorthodox.org

ጉዳይ ነው እንጂ በጠቅላላው ስለጥናው ክፍል (ስለ ጠቅላላ ሥርዓት) የተነገረ አይደለም ። ከአንጾኪያ በታች የነበረች የቆጵሮስ ቤተ ክርስቲያን ከ፫ኛው የቤተ ክርስቲያን ዓቢይ ጉባኤ ጀምራ ራስዋን ችላለች ። እንደዚሁም የጊዮርጊያ (የኩክዝ) ቤተ ክርስቲያን በአንጾኪያ ቤተ ክርክርስቲያን ትታዘዝ ነበር ። ነገር ግን ዛሬ ራስዋን ችላለች ። የቍስጥንጥያ ቤተ ክርስቲያን የሰርዕን ፤ (የአቴንን)

ከተውም ኢትዮጵያን ዘለዓለም በግብጽ ቤተ ክርስቲያን ተገዢ ሆና እንድትኖር አያስገድድም ።

፫ / በመጀመሪያው ጊዜ የቤተ ክርስቲያኖች አከፋፈል የተደረገው በሮማ ግዛት አውራጃዎች መሠረት ነው ። ቀጥሎም የቍስጥንጥንያ መንግሥት አውራጃዎች አከፋፈል ለዚህ መሠረት የሆነ ግብጽ (ምሥር ሊቢያ ፔንታፖሊስ) በእስክንድር ፤ የምሥራቁም አገር በአንጾኪያ እንዲታዘዙ

የጥምቀት በዓል አከባበር ።

የመስኮብን ፤ የሲርቪያን ፤ የሩማንያን ፤ ያልባንያን ቤተ ክርስቲያኖች ታዝዝ ነበር ዛሬ ሁላቸው ራሳቸውን ችለዋል ።

ኢትዮጵያ በክርስትና እምነት የጸናች ነች ። በዚህም በሃይማኖቷ ብዙ ዘመናት ተጋድላለች ። ከኮፕቶችም ይበልጥ በክርስቶስ እምነት የጠነከሩ ኢትዮጵያውያን ናቸው ። ግብጽ ስትወረር በብዙ ሚሊዮን ይቈጠሩ የነበሩ የኮፕት ክርስቲያኖች ዛሬ ከሚሊዮን በታች ሆነዋል ። ! ! !

የኢትዮጵያ ክርስቲያኖች ግን በብዙ ሚሊዮን የሚቈጠሩ ናቸው ። በጭር ግምት እንኳ ፳ ሚሊዮን ተብለው ይቈጠራሉ ። የመንግሥቱ ዋና ሃይማኖት ኦርቶዶክስ ተዋህዶ ነው ። መንግሥቱ ለክርስቲያን ሃይማኖት ዋና ጠባቂ ነው ። ስለዚህም ሁሉ የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ራስዋን እንድትችል ብትሆን ስለ ክርስትና ሃይማኖት በኢትዮጵያ የሚያሠጋ ነገር የለምና እንደ አዲስ አማኒ የምትቈጠር አገር አይደለችም ።

በአልባንያ ምንም እንኳ የሚበልጠው ሕዝብ እስላም ቢሆን የአልባንያ ቤተ ክርስቲያን ራስዋን እንድትችል ተፈቅዶላት ከቍስጥንጥንያ ቤተ ክርስቲያን ተለይታ ራሷን ችላ ትኖራለች ። ለዚሁም መሠረት የሆነው የአልባንያ ቤተ ክህነት ስለ ሕሊናና ስለ ሃይማኖት ነጻነት ያደረገው ማስታወቂያ ብቻ ነው ።

<u>መጠቅለያ ።</u>

፩ / ኮፕቶች የቅዱሳን አበው የሠለስቱ ምእት ነው ብለው የሚያቀርቡት ቀኖና ልብ ወለድና ከነሱም ዘመን በኋላ የተፈጠረ ቀኖና ነው ።

፪ / ቅዱሳን አበው ሠለስቱ ምእት በጻፉት በእውነተኛውም የኒቅያ ጉባኤ ቀኖና በ፮ኛው አንቀጽ የተመለ ተወሰነ ። በዚያን ጊዜ ኢትዮጵያ ነጻ ነበረች እንጂ በሮማ ውስጥ አልነበረችምና በዚያን ጊዜ ለፖሊቲካው አገዛዝ መሠረት የተወሰነው የቤተ ክርስቲያን አስተዳደር (ክድር ለኢትዮጵያ ምንዋ አይደለም ።

፬ / ኢትዮጵያ ነጻ የሆነች ፤ ራሷን የቻለችና ከግብጽ የተለየች አገር ናት ።

ስለዚህ ምናልባት እንኳ በመጀመሪያዎቹ የክርስትና ዘመናት ከእስክንድርያ በታች እንድትታዘዝ ምክንያት ቢኖር ዛሬ የሰርዕን ፤ የመስኮብን ፤ የሩማንያን ፤ የሴርቪያን መንገድ ተከትላ ራሷን የቻለች ቤተ ክርስቲያን መሆን አለባት ። ዘለዓለም ግብጻዊ ሊቀ ጳጳስ ይሾምባት ማለትም ነጻነቷን የሚቀንስ አነጋገር ነው ።

፭ ፤ ያስተዳደር ደንብ እንደጊዜው አኳኋንና ፤ እንደሕዝቡ ልማድና ታሪክ የሚለዋወጥ ነው ። ኢትዮጵያ ከግብጽ ቤተ ክርስተያን የተለየ ልማድና ታሪክ አላት ። ስለዚህ እውነተኛም ቢሆን ኮፕቶች ባቀረቡት ቀኖና ምክንያት ኢትዮጵያውያን ከሊቀ ጵጵስና ማዕርግ ሊከለከሉ የማይቻል ነው ።

፮ ፤ የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ራሷን እንድትችል ጥያቄዋን ማጠንከር አስፈላጊዋ ነው ። ምናልባትም የኮፕት ቤተ ክርስቲያን ጥያቄዋን ባትቀበላት አሳቧን ለመፈጸም የምትችልበትን መንገድ ለማግኘት አትቸገርም ። በእግዚአብሔር ጥበብ በጠላት ጊዜ መንገዱ ተከፍቶላታልና የተደረገውን በሕግ ከማጽናት በቀር ምንም ሌላ የሚደረግ የለም ።

<u>ማ ስ ታ ወ ሻ ።</u>

መንፈሳዊ ታሪክ የጥንትና ያሁን ፤
እየሰበሰበ ለሚያመጣ ምዕመን ፤
ይቆጠርለታል ከጧፍና ከዕጣን ።

በብርሃንና ሰላም ማተሚያ ቤት ታተመ ፴ ፯ ፴፰ ቍ. ፲፱፻፷፩ ።

www.ethiopianorthodox.org